

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АУДИТУ**

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ЛИСЮК ТЕТЯНА ЮРІЇВНА

УДК: 657.1.351

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ НАЯВНОСТІ ТА ВИКОРИСТАННЯ
ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ**

Спеціальність 071 – облік і оподаткування

Подається на здобуття освітнього ступеня магістра

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Т. Ю. Лисюк

Науковий керівник
Суліменко Лариса Антонівна,
кандидат економічних наук, професор

Житомир – 2020

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Поліського національного університету

Рецензент: _____
(місце роботи, посада, підпис і прізвище та ініціали)

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

Голова комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Висновок кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту за
результатами попереднього захисту:

Протокол засідання кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та
аудиту № __ від _____ року.

Завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

д.е.н., проф. Мороз Ю.Ю.

(підпис)

«__» _____ р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Студент(ка) _____ захистив(ла) кваліфікаційну
(прізвище та ініціали)

роботу з оцінкою за шкалою ECTS _____, сума балів _____ за національною
шкалою з оцінкою _____

Секретар ЕК _____
(підпис)

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Лисюк Т. Ю. Організація обліку і контролю наявності та використання основних засобів на підприємстві. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Поліський національний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2020.

Кваліфікаційна робота присвячена вирішенню наукового завдання – обґрунтуванню теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій з удосконалення організації обліку і контролю наявності та використання основних засобів на будівельному підприємстві.

Розкрито теоретичні засади обліково-аналітичного відображення основних засобів в розрізі формування понятійного апарату та класифікаційних ознак досліджуваного об'єкту. Розглянуто взаємодію національного та міжнародного законодавства в сфері бухгалтерського обліку основних засобів. Ідентифіковано напрями змін в обліковій політиці в розрізі бухгалтерського обліку основних засобів, що є причиною актуалізації кожної її складової: організаційної, технічної та методичної.

Удосконалено організаційно-методичний підхід до бухгалтерського обліку основних засобів. Запропоновано в окремі форми первинних документів і реєстри аналітичного обліку основних засобів увести додаткові показники, заповнення яких буде забезпечувати зростання рівня інформативності та достовірності цієї документації, посилення контролю над ефективністю виконаних операцій та зменшення трудомісткості облікових робіт.

Сформовано модель проведення контролю основних засобів для підприємств, з метою забезпечити послідовну та ефективну роботу, своєчасного та повного відображення господарських та фінансових операцій у бухгалтерському обліку.

Ключові слова: основні засоби, амортизація, організація обліку, контроль, рахунки обліку, первинні документи, облікова політика

ABSTRACT

Lysyuk T. Yu. Organization of accounting and control of availability and use of fixed assets at the enterprise. - Manuscript.

Qualification work for a master's degree in specialty 071 - Accounting and taxation. - Polissya National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2020.

Qualification work is devoted to solving the scientific problem - substantiation of theoretical provisions and development of practical recommendations for improving the organization of accounting and control of the availability and use of fixed assets at the construction company.

Theoretical principles of accounting and analytical reflection of fixed assets in the context of the formation of the conceptual apparatus and classification features of the studied object are revealed. The interaction of national and international legislation in the field of fixed assets accounting is considered. The directions of changes in the accounting policy in the context of accounting of fixed assets are identified, which is the reason for the actualization of each of its components: organizational, technical and methodological.

The organizational and methodological approach to the accounting of fixed assets has been improved. It is proposed to introduce additional indicators in separate forms of primary documents and registers of analytical accounting of fixed assets, the completion of which will increase the level of informativeness and reliability of this documentation, strengthen control over the efficiency of operations and reduce the complexity of accounting work.

A model of control of fixed assets for enterprises has been formed in order to ensure consistent and efficient operation, timely and complete reflection of business and financial transactions in accounting.

Keywords: fixed assets, depreciation, organization of accounting, control, accounting accounts, primary documents, accounting policy

ЗМІСТ

Вступ.....	6
Розділ 1. Теоретичні аспекти обліку та контролю наявності та використання основних засобів на будівельних підприємствах.....	9
1.1. Характеристика розвитку галузі будівництва.....	9
1.2. Економічний механізм та значення основних засобів на будівельних підприємствах	19
Висновки до розділу 1.....	26
Розділ 2. Діагностика сучасного стану обліку та контролю наявності та використання основних засобів будівельного підприємства	27
2.1. Облікове забезпечення наявності і руху основних засобів	27
2.2. Контроль за наявністю і рухом основних засобів на підприємстві	33
Висновки до розділу 2.....	40
Розділ 3. Розробка облікового процесу для контролю за наявністю та використанням основних засобів	41
3.1. Удосконалення облікового процесу за наявністю та використанням основних засобів підприємства	41
3.2. Модель процесу контролю за наявністю та використанням основних засобів підприємства	44
Висновки до розділу 3.....	48
Висновки.....	50
Список використаних джерел.....	53
Додатки	59

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Українські підприємства мають значний економічний потенціал, але ефективність їх діяльності певною мірою залежить від того, як бізнес використовує цей потенціал.

Основним завданням підприємств будівельної галузі є підвищення ефективності та раціонального використання наявної матеріально-технічної бази в нинішній період реальної нестачі необхідного обсягу інвестиційних коштів. Основні засоби - це основна складова матеріально-технічної бази підприємства. Вони відіграють вирішальну роль у бізнес-процесі, тому специфіка їх відтворення в умовах динамічних змін у країні вимагає великої уваги до інформації про їх поточний стан, використання та контроль основних фондів (засобів).

Важливою умовою функціонування підприємства є наявність основних засобів, які складають виробничо-технічну базу та визначають виробничі потужності підприємства. Основні засоби введені в експлуатацію, доставляються на підприємство протягом тривалого часу, зношуватися в результаті експлуатації, підлягають ремонту, завдяки чому відновлюються їх фізичні властивості; переміщуються по структурних підрозділах на підприємстві; залишають підприємство через недоцільність подальшого використання. Основним із завдань організації обліку та контролю наявності та використання основних засобів є надання повної, точної та достовірної інформації про них. Однак інформація, що надається у фінансовій звітності щодо даних основних засобів, не завжди є такою внаслідок недосконалості національного законодавства та його постійних змін, тому організація та врегулювання основних засобів вимагає подальших досліджень.

Відомі економісти вивчали проблеми організації обліку та контролю основних засобів на підприємстві. Зокрема, вагомий внесок у розвиток теорії та практики обліку та контролю основних засобів внесли: Мних Є.В., Гуцаленко А.В., Савицька Г.В., які вивчали оцінку та визнання основних засобів. Питання зменшення корисності основних засобів та інших активів вивчали такі вчені, як Остапенко О.Л., Рура О.В., Яцунська О.С. До наукових інтересів вітчизняних

науковців (Білозерцев В.Г., Пятіна А.Г.) належать також проблеми оцінки основних засобів за чистою вартістю реалізації. Аналіз їх досліджень вказує на необхідність більш детального вивчення оцінки та ідентифікації основних засобів та проблем зменшення корисності залежно від об'єктів, для розробки методологічних засад реалізації цих механізмів. Незважаючи на значні досягнення вчених у галузі бухгалтерського обліку та контролю основних засобів, низка проблем залишається невирішеною, що вимагає подальших досліджень.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних та організаційно-методичних положень, а також розробці практичних рекомендацій з організації обліку і контролю наявності та використання основних засобів на підприємстві.

Завданнями кваліфікаційної роботи є:

- охарактеризувати стан галузі будівництва в Україні
- дослідити сутнісні та класифікаційні ознаки основних засобів;
- проаналізувати методи оцінювання основних засобів;
- дослідити процес контролю основних засобів;
- розглянути стан організації обліку основних засобів на підприємстві;
- удосконалити обліковий процес за наявністю та використання основних засобів підприємства;
- сформулювати модель процесу контролю за наявністю та використання основних засобів підприємства.

Об'єктом дослідження є організація обліку і контролю наявності та використання основних засобів на підприємстві.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-практичних засад організації обліку і контролю наявності та використання основних засобів на підприємстві.

Основними джерелами інформації при написанні кваліфікаційної роботи були нормативні, правові та законодавчі акти, підручники з організації обліку та контролю, навчальні посібники, монографії по темі дослідження, наукові праці вчених у яких досліджено різні аспекти обліку та контролю основних засобів, документи і фінансова звітність досліджуваного підприємства.

Практичне значення дослідження. Практична значимість роботи полягає в розробці основних напрямів і конкретних рекомендацій з вдосконалення облікового забезпечення основних засобів, їх оцінки та нарахування амортизації, проведення контролю за рухом та використанням основних засобів, що сприятиме подальшому удосконаленню організації обліку та контролю наявності та використання основних засобів, підвищенню їх аналітичності та оперативності.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ НАЯВНОСТІ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

1.1. Характеристика розвитку галузі будівництва

Однією з важливих галузей економіки будь-якої країни є будівельна. Її важливість для економіки загалом пояснюється тим, що будівництво створює велику кількість різних робочих місць не тільки в цій галузі, але й в інших, які споживають їх продукцію. Економічний ефект розвитку будівельної галузі виявляється через мультиплікативний ефект коштів, які вкладені були в дану галузь. Розвиток будівельної галузі впливає на виробництво будівельних матеріалів та обладнання, машинобудівну галузь, металургію, металообробку, виробництво скла, деревообробну галузь, транспорт, енергетику тощо. Як наслідок, будівництво сприяє розвитку малого та середнього бізнесу [28].

Розвиток галузі будівництва сприяє вирішенню ряду соціальних проблем, а саме вирішенню проблеми житла, тобто забезпечення житлом населення у достатній кількості при належній якості, а також збільшення загального рівня зайнятості населення країни. Отже, моніторинг стану, дослідження тенденцій розвитку та прогнозування розвитку будівельної галузі в Україні як об'єкта економічних досліджень є актуальними [28].

Протягом останніх років в Україні спостерігається динамічний розвиток будівельної галузі. Згідно з даними Держстату України [37], виробництво будівельної продукції в 2019 році становило 181,7 млрд. грн., що на 28,7% більше порівняно з 2018 роком і на 138,8 млрд.грн в порівнянні 2010-2019 років (рис. 1.1 та табл. 1.1). Це обумовило позитивний вплив на зростання економіки та добробуту населення.

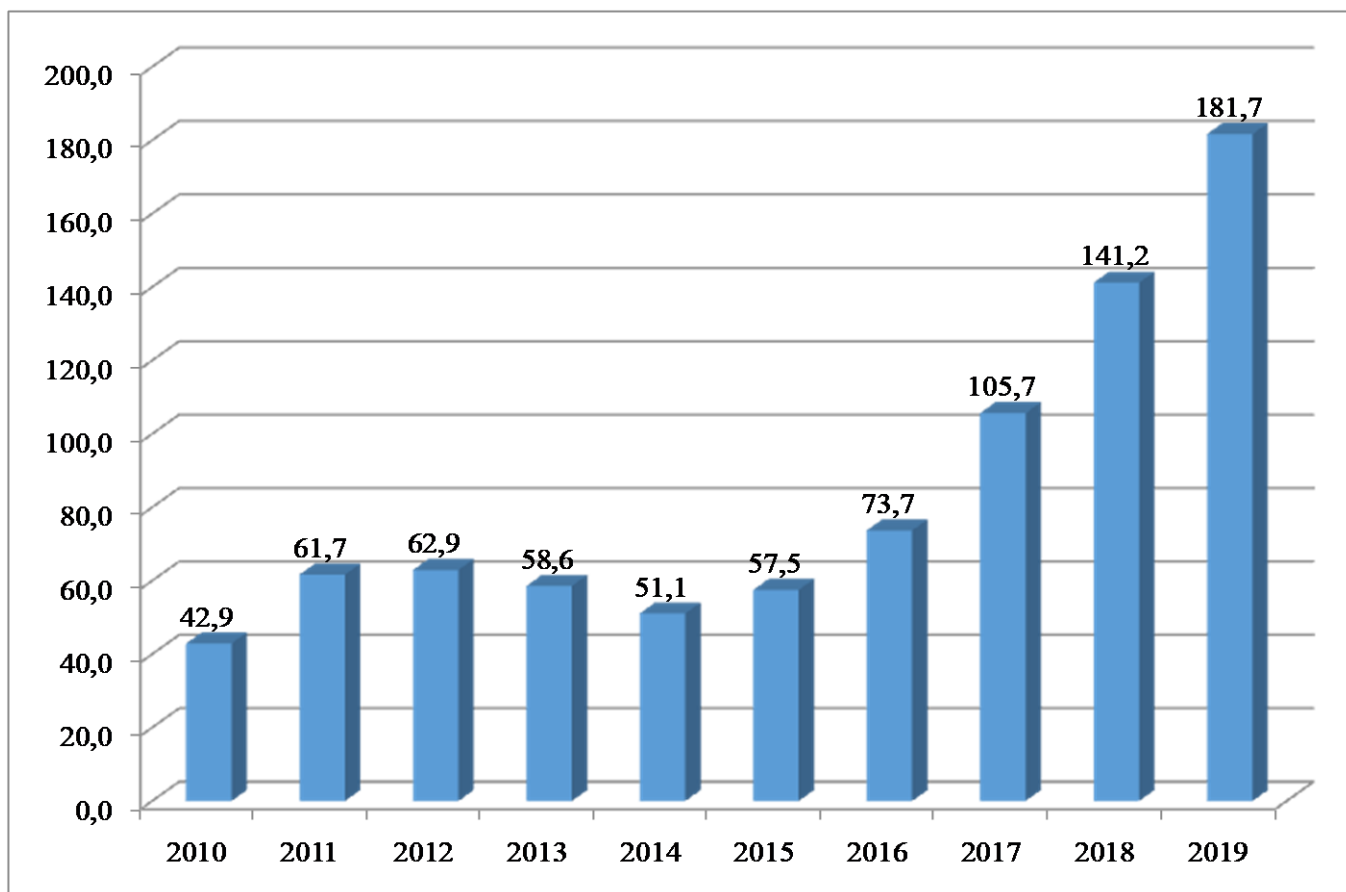


Рис. 1.1. Обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) протягом 2010-2019 років (млрд.грн.)

Таблиця 1.1

Обсяги виробленої будівельної продукції за видами у 2018-2019 рр. (млрд.грн) [37]

Роки	Будівлі	У тому числі		Інженерні споруди
		житлові	нежитлові	
2010	19,7	6,9	12,8	23,3
2011	26,7	8,1	18,6	34,9
2012	28,1	8,5	19,6	34,8
2013	28,3	10,0	18,3	30,3
2014	24,9	11,3	13,6	26,3
2015	28,9	13,9	15,0	28,6
2016	38,1	18,0	20,1	35,6
2017	52,8	23,7	29,1	52,9
2018	66,8	29,3	37,4	74,4
2019	83,6	33,2	50,4	98,1
Відхилення 2019 р. до 2010 р., +,-	63,9	26,3	37,6	74,8

Як бачимо з даних табл. 1.1, у 2019 році на будівництво інженерних споруд припадає 98,1 млрд.грн (54 % до всієї виробленої будівельної продукції), житлові

будівлі – 33,2 млрд.грн (18,3% відповідно), нежитлові будівлі – 50,4 млрд.грн (27,7% відповідно).

Розподіл продукції за характером будівництва становив: нове будівництво, реконструкція та технічне переоснащення – 74,2% від загального обсягу будівельної продукції, яка вироблена, капітальний і поточний ремонт, відповідно, 18,1% та 7,7%.

Про динамічний розвиток будівельної галузі також свідчить зростання індексів будівельної продукції за 2015-2019 роки (рис. 1.2).

Зростання будівельної активності відбувалося завдяки розширенню інвестиційних видатків підприємств на проведення будівельних робіт та покращенню умов ведення бізнесу. Так, у 2020 році Україна стрибнула на сім сходинок вгору та посіла 64 місце в одному з найважливіших міжнародних рейтингів Doing Business, який дає можливість оцінити легкість ведення бізнесу за десятьма основними показниками та дозволяє порівнювати країни між собою [58; 59].

Розрізняють дві групи галузей виробництва будівельних матеріалів:

- сировинної орієнтації (виробництво цементу, азбестоцементних і шиферних виробів, вогнетривів, скла, керамічних труб, вапна тощо);
- споживчої орієнтації (виробництво бетону, залізобетонних виробів і конструкцій, м'якої покрівлі тощо) [6].

На даний час сфера виробництва бетонних розчинів, готових для використання (тобто виробництво будівельних матеріалів споживчої орієнтації) характеризується значною кількістю суб'єктів господарювання (рис. 1.3).

Як видно з рис. 1.1 в структурі бізнесу виробництва бетонних розчинів в 2019 році господарювали усього 389 суб'єктів господарювання, з них юридичних осіб 306 одиниць і фізичних осіб-підприємців – 83 одиниць. Необхідно відмітити тенденцію до значного зменшення фізичних осіб-підприємців, а саме на 24 одиниці протягом 2010-2019 років. Що стосується юридичних осіб, то протягом досліджуваного періоду і відбувались коливання, однак, що у 2010 році їх кількість становила 306 одиниць, що і 2019 році теж 306 одиниць.

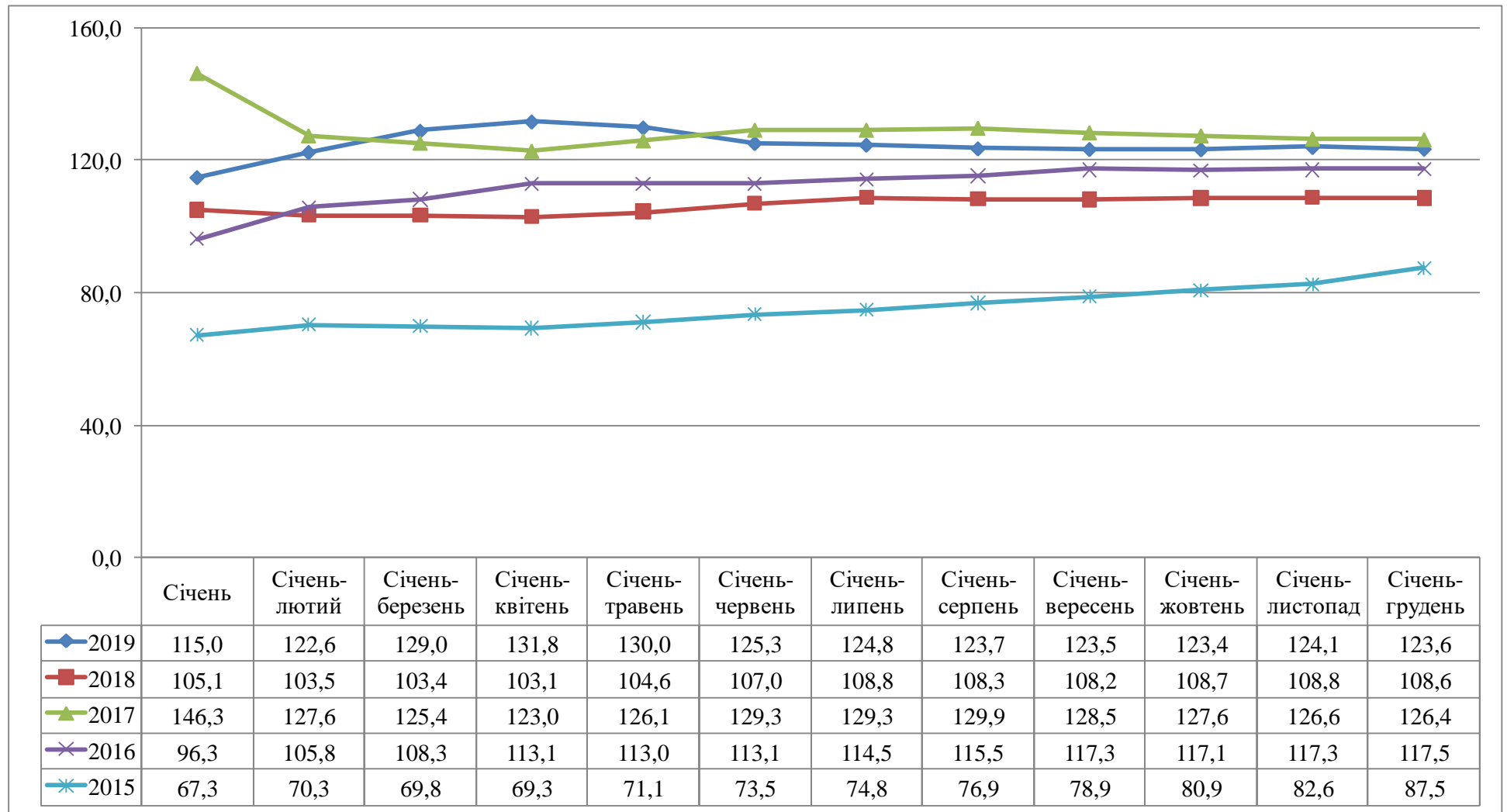


Рис. 1.2. Динаміка індексів будівельної продукції України за 2015-2019 рр., %[37]

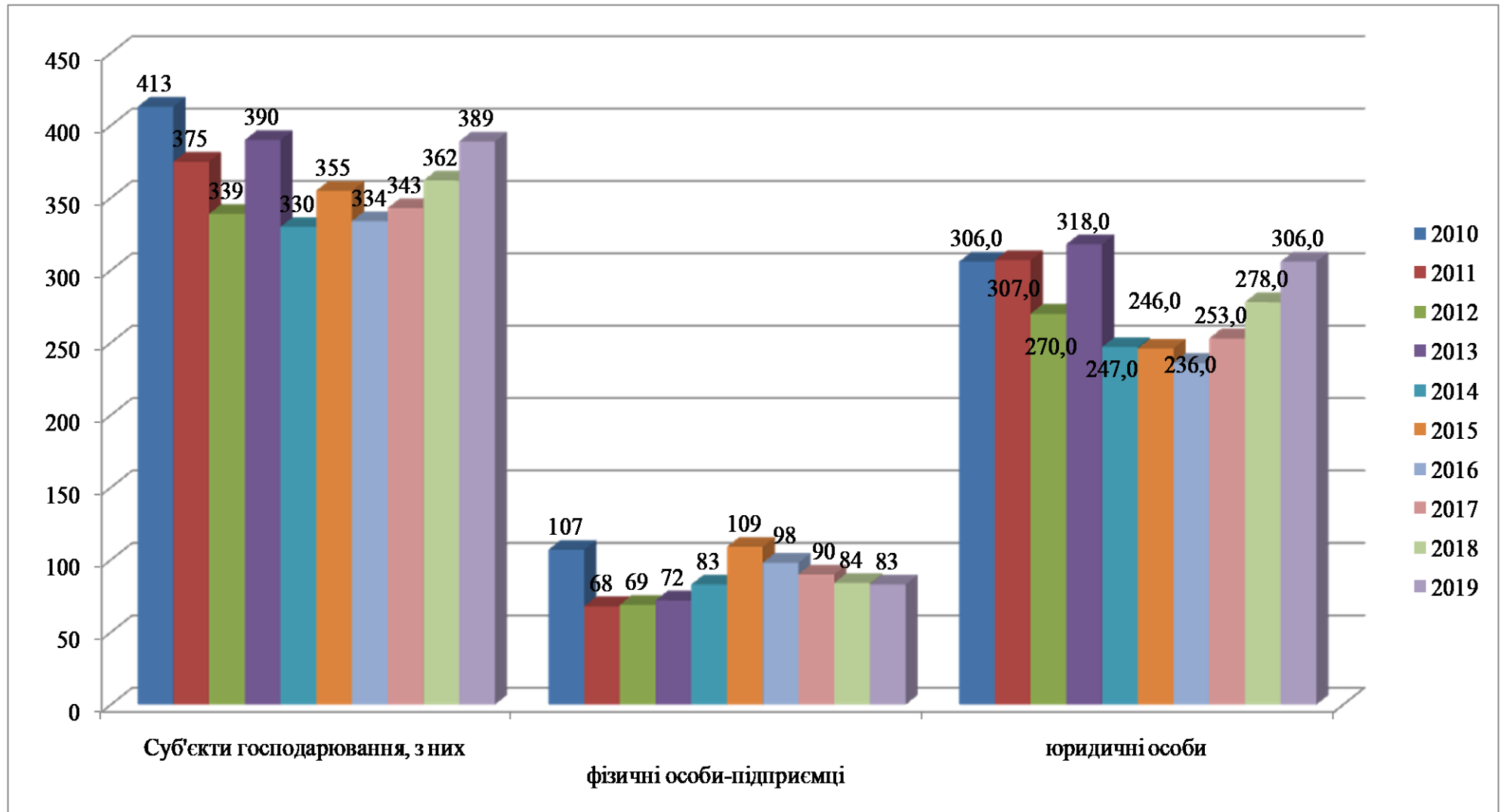


Рис. 1.3. Кількість суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності 23.63 "Виробництво бетонних розчинів, готових для використання" у 2010-2019 роках (одиниць)

Динаміка обсягу виробленої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності 23.63 "Виробництво бетонних розчинів, готових для використання" у 2013-2019 роках наведена на рис. 1.4.

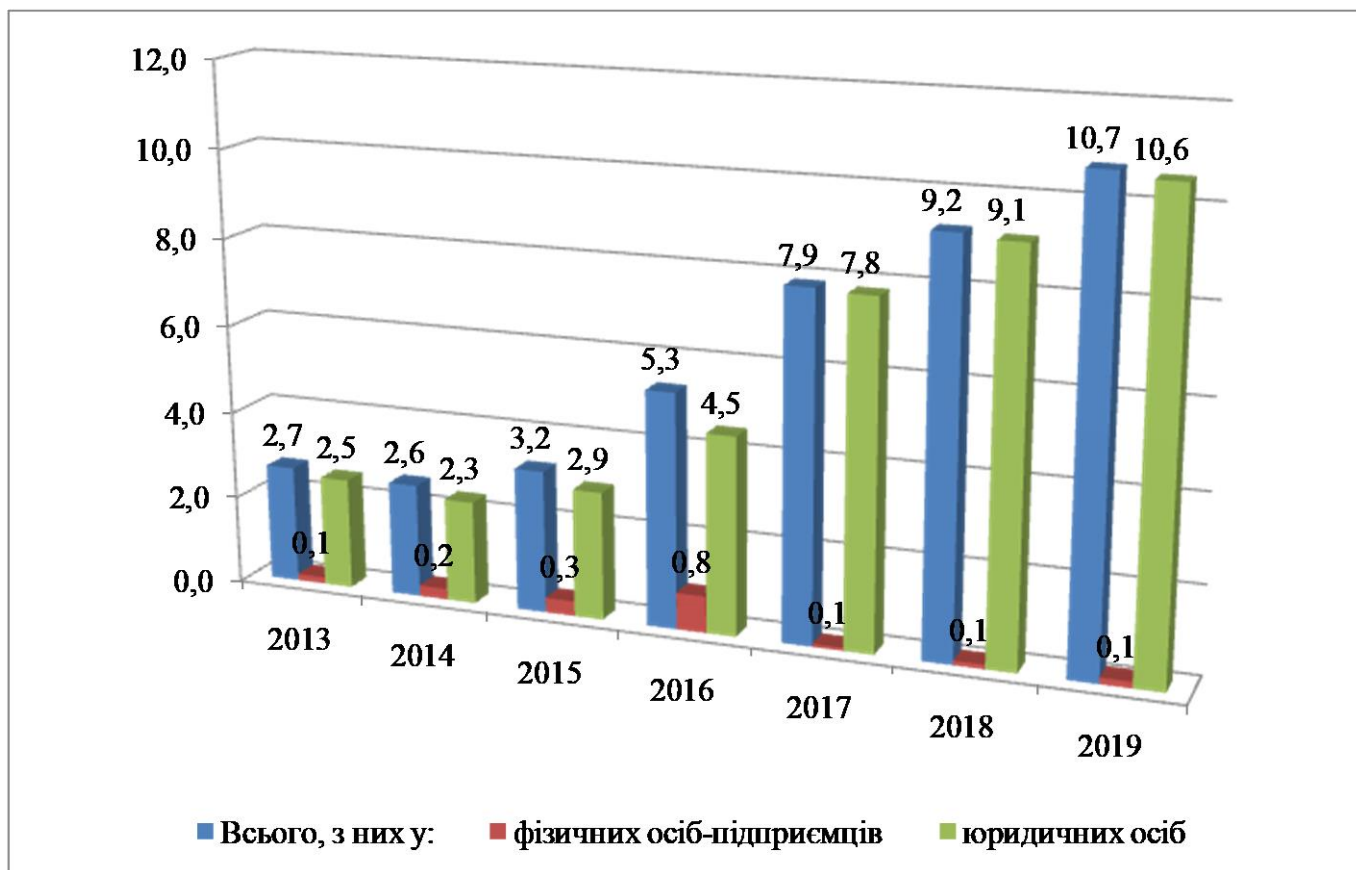


Рис. 1.4. Динаміка обсягу виробленої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності 23.63 "Виробництво бетонних розчинів, готових для використання" у 2013-2019 роках (млрд.грн.)

Дані рис. 1.4 свідчать, про збільшення обсягу виробленої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності 23.63 "Виробництво бетонних розчинів, готових для використання" протягом 2013-2019 років на 8,0 млрд.грн., це відбулося за рахунок збільшення підприємств юридичних осіб на 8,0 млрд.грн. Якщо порівняти 2016-2019 роки, то збільшення відбулося на 5,4 млрд.грн., при цьому фізичні особи протягом досліджуваного періоду зменшились на 0,7 млрд.грн., а підприємства юридичні особи збільшились на 6,1 млрд.грн.

Динаміка обсягу виробленої продукції (товарів, послуг) суб'єктів

господарювання за видом економічної діяльності 23.63 "Виробництво бетонних розчинів, готових для використання" у 2013-2019 роках наведена на рис. 1.5.

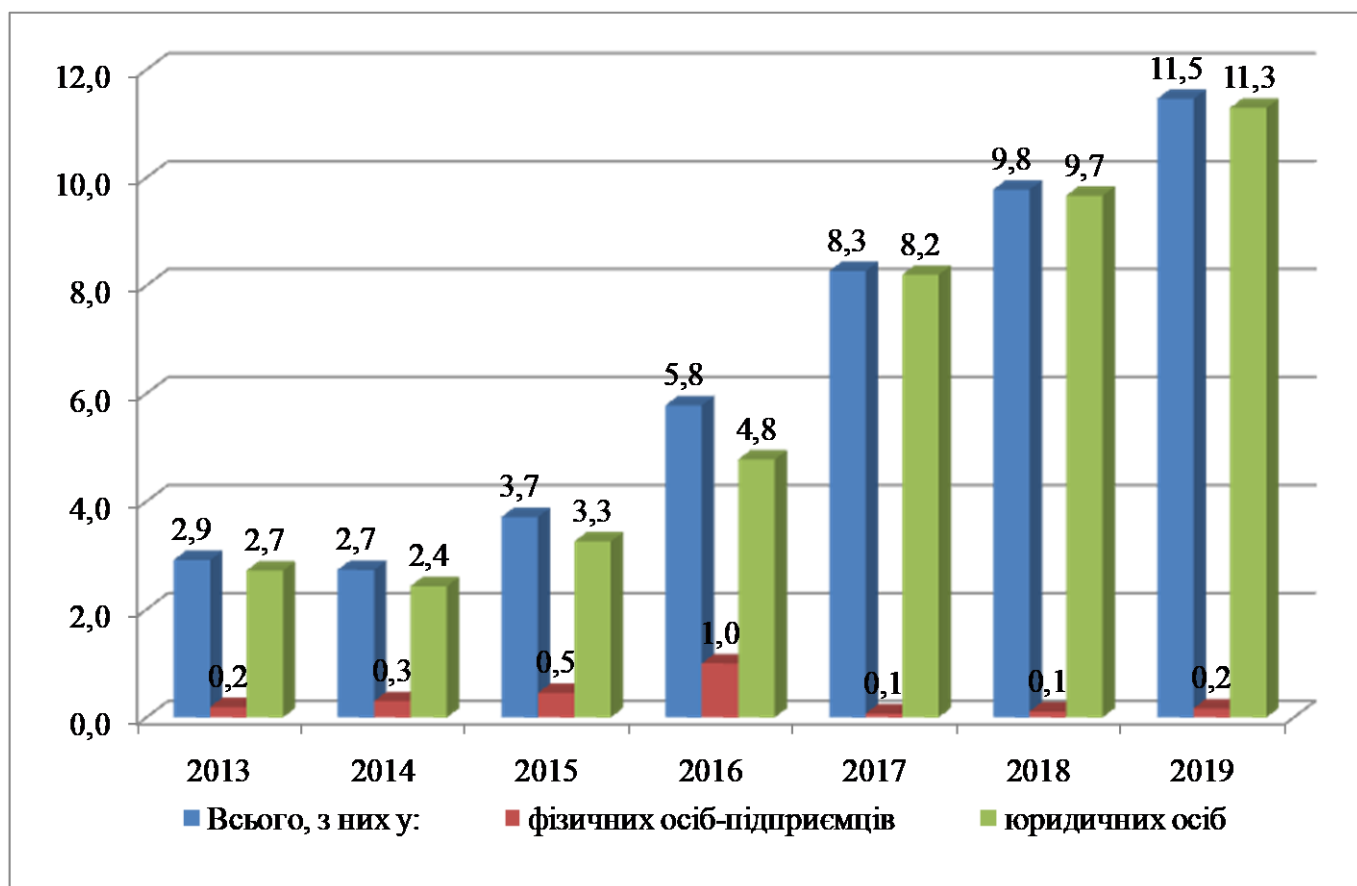


Рис. 1.5. Динаміка обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності 23.63 "Виробництво бетонних розчинів, готових для використання" у 2013-2019 роках (млрд.грн.)

Дані рис. 1.5 свідчать, про збільшення обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності 23.63 "Виробництво бетонних розчинів, готових для використання" протягом 2013-2019 років на 8,6 млрд.грн., це відбулося за рахунок збільшення підприємств юридичних осіб на 8,6 млрд.грн.

Для подальшого дослідження стану галузі було вирішено конкретизувати увагу на одному із підприємств де основний вид економічної діяльності 23.63 "Виробництво бетонних розчинів, готових для використання". Цим підприємство виступило - ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН», яке є офіційний представник і постачальник продукції ТМ «Бетон від Ковальської».

Інші види економічної діяльності, якими займається ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН», наведено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Види економічної діяльності
ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» за КВЕД – 2010

Код	Назва діяльності
23.61	Виготовлення виробів із бетону для будівництва
77.39	Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів. н. в. і. у.
46.73	Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням
46.90	Неспеціалізована оптова торгівля
49.41	Вантажний автомобільний транспорт
49.42	Надання послуг перевезення речей (переїзду)
68.20	Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна

Сформовано на основі [36]

При здійсненні своєї діяльності ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» використовує засобами праці, які багаторазово приймають участь, коли відбувається процес виробництва та переносять вартість свою на вже готову продукцію частинами, у міру зносу.

На основі загальної класифікації та наявності основних виробничих фондів проаналізуємо їх склад та структуру на основі даних ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» станом на кінець року (табл. 1.3 і рис. 1.6).

Таблиця 1.3

Склад і структура основних засобів ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН»

Назва основних засобів	Роки						Відхилення 2019 р. до 2017 р.	
	2017		2018		2019		+,-	%
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%		
Будинки та споруди та передавальні пристрої	3043	8,3	4255	9,9	4313	8,8	1270	41,7
Машини та обладнання	26080	71,2	29451	68,3	35230	71,8	9150	35,1
Транспортні засоби	3878	10,6	4211	9,8	4471	9,1	593	15,3
Інструменти, прилади, інвентар	1761	4,8	2019	4,7	2436	5,0	675	38,3
Інші основні засоби	17	0,0	17	0,0	17	0,0	0	0,0
Малоцінні необоротні матеріальні активи	951	2,6	1335	3,1	2595	5,3	1644	172,9
Інші необоротні матеріальні активи	916	2,5	1808	4,2	-	-	х	х
Разом	36646	100,0	43096	100,0	49062	100,0	12416,0	33,9

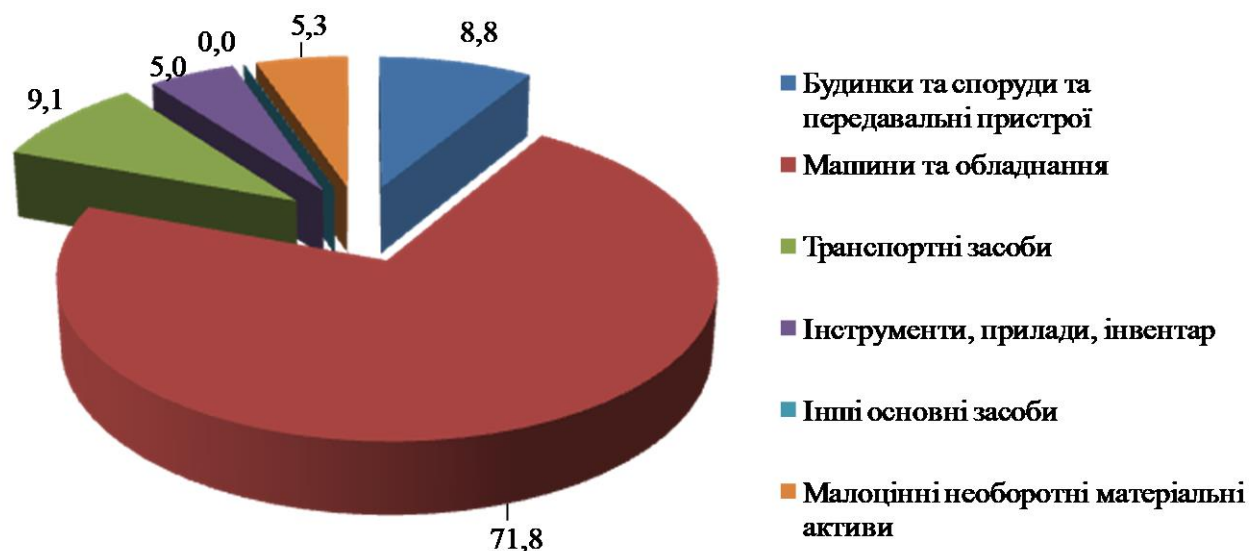


Рис. 1.6. Структура основних засобів ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» у 2019 році

Проаналізувавши дані табл. 1.3 і рис. 1.6, визначили, що загальна вартість основних засобів у 2019 році порівняно із 2017 роком збільшилась на 12416 тис.грн. (33,9 %). Це відбулося через зміни у структурі основних засобів, так у 2019 році в порівнянні з 2017 роком відбулося різке збільшення вартості машин та обладнання – 9150 тис. грн, малоцінні необоротні матеріальні активи – 1644 тис. грн., будинків та споруд та передавальних пристроїв – 1270 тис. грн., транспортних засобів – 593 тис. грн., інструментів, приладів, інвентарю – 675 тис. грн. Інші основні засоби протягом досліджуваного періоду тримаються на одному рівні – 17 тис.грн. Протягом 2018-2019 років відбулося зменшення інших необоротних матеріальних активів на 1808 тис.грн.

Суми зносу основних засобів ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» у 2017-2019 років наведена в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Знос основних засобів ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН»

Назва основних засобів	Роки			Відхилення 2019 р. до 2017 р., +/-
	2017	2018	2019	
Будинки та споруди та передавальні пристрої	86	335	606	520
Машини та обладнання	4327	8660	11771	7444
Транспортні засоби	542	1051	1598	1056
Інструменти, прилади, інвентар	487	955	1501	1014
Інші основні засоби	2	3	5	3
Малоцінні необоротні матеріальні активи	951	1335	2595	1644
Інші необоротні матеріальні активи	-	128	-	x
Разом	6395	12467	18076	11681

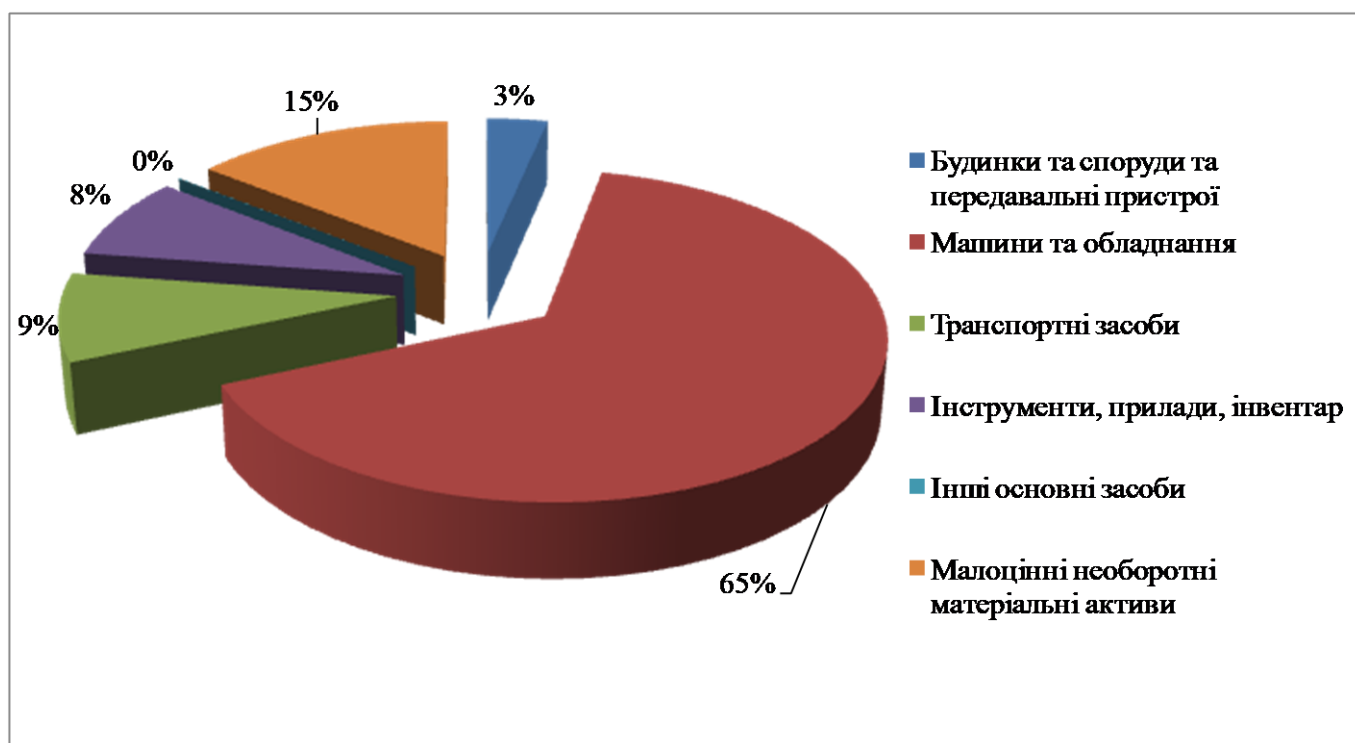


Рис. 1.7. Структура зносу основних засобів ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» у 2019 році

Сьогодні в Україні склалася несприятлива ситуація з точки зору безпеки та ефективності використання основних фондів. Перш за все, це обумовлено високим ступенем зносу виробничих потужностей, що обумовлює необхідність термінової заміни та модернізації існуючого парку засобів виробництва.

Через значне погіршення стану основних фондів зростає технічна та технологічна відсталість підприємств. Дублювання основних фондів на

підприємствах може відбуватися за рахунок валових капітальних вкладень, які будуть орієнтовані на створення, придбання, відновлення та вдосконалення основних фондів.

1.2. Економічний механізм та значення основних засобів на будівельних підприємствах

Суттєвою умовою функціонування господарюючого суб'єкта є наявність основних засобів, оскільки вони складають і виробничу, і технічну базу та оцінюють виробничі потужності підприємства. Основні засоби доставляються до суб'єкта господарювання протягом тривалого часу і запускаються; зношуватися під час їх експлуатації; вони підлягають ремонту, завдяки чому відбувається оновлення їх фізичних властивостей; переміщуються між структурними підрозділами на підприємстві; залишають суб'єкт господарювання через недоцільність подальшого використання. Одним із завдань при відображенні їх в бухгалтерському обліку є надання достовірної, правдивої та повної інформації про їх рух. Проте, інформація про основні засоби, яка відображається у фінансовій звітності, не завжди є такою внаслідок недосконалості національного законодавства та його постійних змін, тому організація та врегулювання основних фондів вимагає подальших досліджень.

В економічній літературі дефініція "основні засоби" має широку базу тлумачень та визначень, тому в рис. 1.8 наведемо деякі з яких.

Дані рис. 1.8 свідчать, що більшість дослідників розуміють трактування поняття "основні засоби" як матеріальні активи. Деякі з науковців стверджують, що "основні засоби" - це засоби праці, які довгий час приймають участь у процесі здійснення виробництва. Крім того, слід зазначити, що основні засоби повністю і багато разів у процесі виробництва беруть участь і передають на готовий продукт частинами свою вартість, як амортизаційні відрахування.



Рис. 1.8. Тлумачення сутності терміна "основні засоби" в навчальній, інформаційній та науковій літературі

В даний час не існує єдиного трактування поняття «основні засоби» і переліку їх складових відповідно до чинного законодавства. В рамках нормативної бази існує кілька точок зору для тлумачення поняття "основні засоби" (рис. 1.9).

Аналіз визначень терміна "основні засоби", передбачених регламентами, показує, що при визначенні поняття "основні засоби" більша важливість надається їх актуальності (тобто існуючій матеріальній формі), призначенню (тобто не впливає те, що використовуються вони у процесі виробництва чи при доставці товарів чи здані в оренду іншим суб'єктам господарювання) та строк їх корисного

використання (більше 1 року або одного операційного циклу, якщо більше 1 року).

Вищезазначені ключові критерії при ідентифікації основних засобів є основою для трактування поняття "основні засоби" в нормативних актах, що слід розуміти як основні засоби, які зберігають свою матеріальну форму під час тривалого періоду та протягом року, або один операційний цикл, якщо він довший за 1 рік.

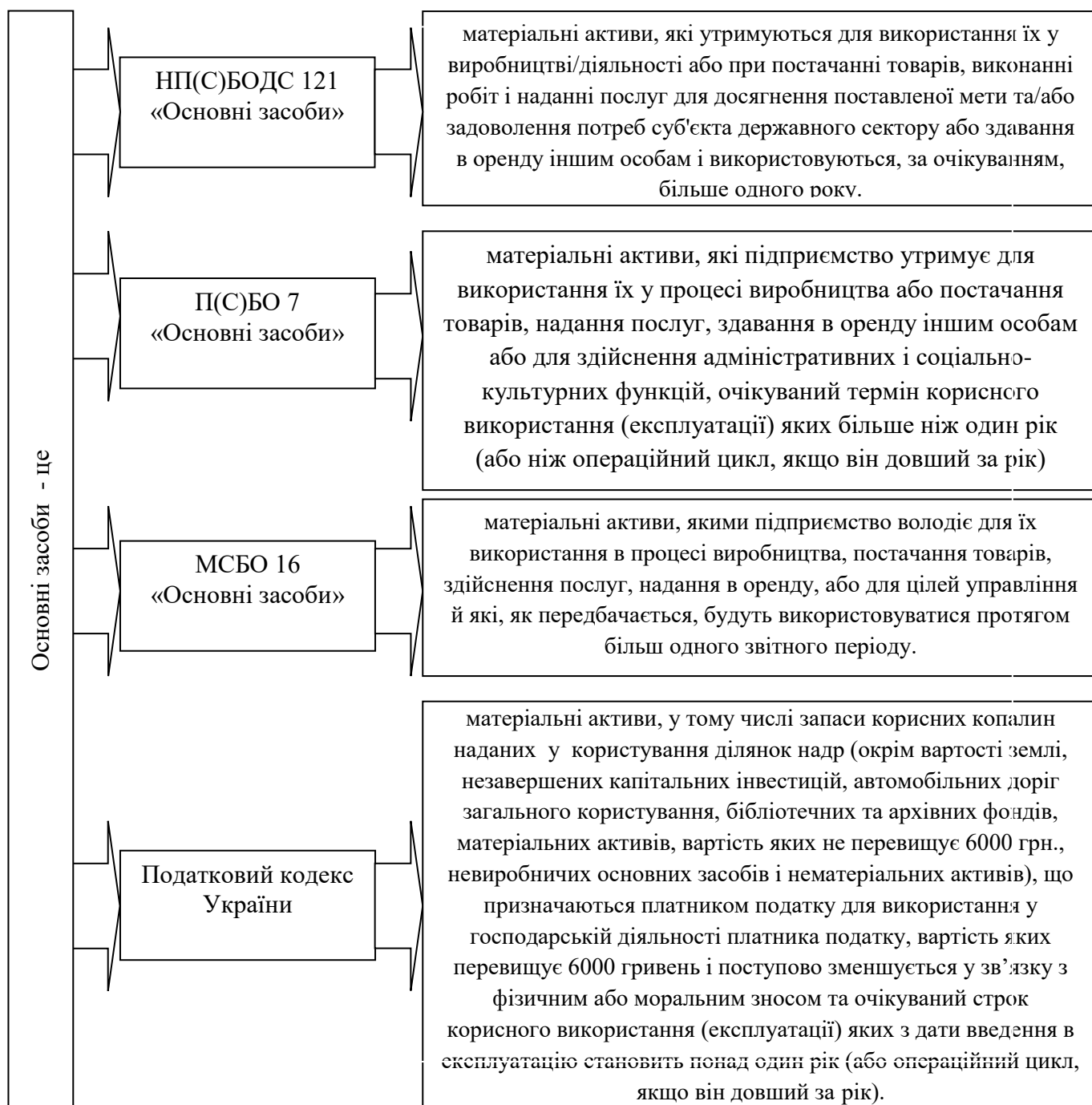


Рис. 1.9. Сутність дефініції «основні засоби» відповідно до нормативно-правової бази актів України (сформовано на основі джерела [39])

Пункт 6 НП(С)БО 7 трактує об'єкт основних засобів як актив, коли існує ймовірність того, що майбутні економічні вигоди, пов'язані з цим об'єктом, надходять на підприємство / установу і вартість активу може бути достовірно оцінена [35].

Крім того, доцільно звернути увагу на ще одну умову визнання основних засобів при веденні бухгалтерського обліку, а саме - керованість. В пункті 3 НП (С) БО 1, активи - це ресурси, що контролюються суб'єктом господарювання в результаті минулих подій, використання яких призначене для отримання майбутніх економічних вигод.

Відповідно, контролювати актив підприємство може лише за умови, що воно має право отримувати майбутні економічні вигоди від його використання та якщо воно має можливість обмежити доступ інших операторів до таких економічних вигод. Зазвичай, контроль супроводжується наявністю права власності.

Отже, з цих стандартів ми маємо наступні критерії щодо визнання засобів:

- 1) керованість;
- 2) суттєвість;
- 3) термін служби (робота) понад 1 рік або термін служби, якщо більший за рік;
- 4) отримання від використання основного засобу майбутніх економічних вигод;
- 5) ймовірність достовірної оцінки;
- 6) цільове використання - використання у процесі виробництва або доставці продукції, товарів, наданих послуг, здачі третім особам в оренду або для виконання функцій, а саме: адміністративних та соціально-культурних.

До того ж, слід підкреслити критерій неповноцінності (малоцінності). Як результат, у пункті 5.2 НП (С) БО 7 вказано: підприємства самостійно можуть визначати вартість об'єктів, які включаються до складу МНМА. Це не прямо, але викладено в параграфі 2.1 та абзаці 1 п. 2.6, II. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, які затверджені наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 635 [36].

Отже, підприємства самостійно визначають критерій неповноцінності. І тим самим активи, вартість яких менша за цей критерій і використовуються більше одного року, включаються в бухгалтерському обліку до складу МНМА. З іншого боку, активи, які використовуються більше 1 року і вартість яких перевищує критерій неповноцінності, розглядаються як основні засоби в бухгалтерському обліку.

Для кожного підприємства/установи, враховуючи її галузь, визначається класифікація основних засобів за природним складом, цілями виробництва, але все-таки можливо перенести всі галузеві класифікації в національну економіку. Відповідним чином, в бухгалтерському обліку, а саме, в НП (С) БО 7 виділяються такі групи основних фондів: ділянки; інвестиційні витрати на благоустрій земель; будівлі, споруди та пристрої мовлення; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, пристосування, обладнання (меблі); робоча та виробнича худоба; багаторічні насадження; інші основні засоби [35].

У податковій системі існує 16 груп основних засобів та інших основних засобів: група 1 – ділянки земельні; група 2 - інвестиційні витрати на комунальні послуги, не пов'язані з будівництвом; група 3 - будівлі, споруди, засоби мовлення; група 4 - машини та пристрої; група 5 - транспортні засоби; 6 група - інструменти, пристрій, інвентар (меблі); група 7 - тварини; група 8 - багаторічні насадження; група 9 - інші основні засоби; група 10 - фонди бібліотеки; група 11 - матеріальні основні фонди малої вартості; група 12 - тимчасові будівлі (без назви); група 13 - природні ресурси; група 14 - інвентарна тара; група 15 - прокатні елементи; група 16 - довгострокові бібліотечні активи [43].

Оцінюються основні засоби у сумі витрат на виробництво, будівництво або придбання, включаючи витрати на їх доставку до місця та монтаж. Існують такі умови формування вартості основних засобів: первісна, ліквідаційна, дооціночна, залишкова.

Загальний порядок оцінювання основних засобів відображено на рис. 1.10.

Це загальні правила первісної вартості активу, але існують і спеціальні правила. Наприклад, якщо основний засіб є частиною статутного капіталу компанії,

його початковою вартістю є вартість, узгоджена засновниками компанії (не вище звичайної ціни).

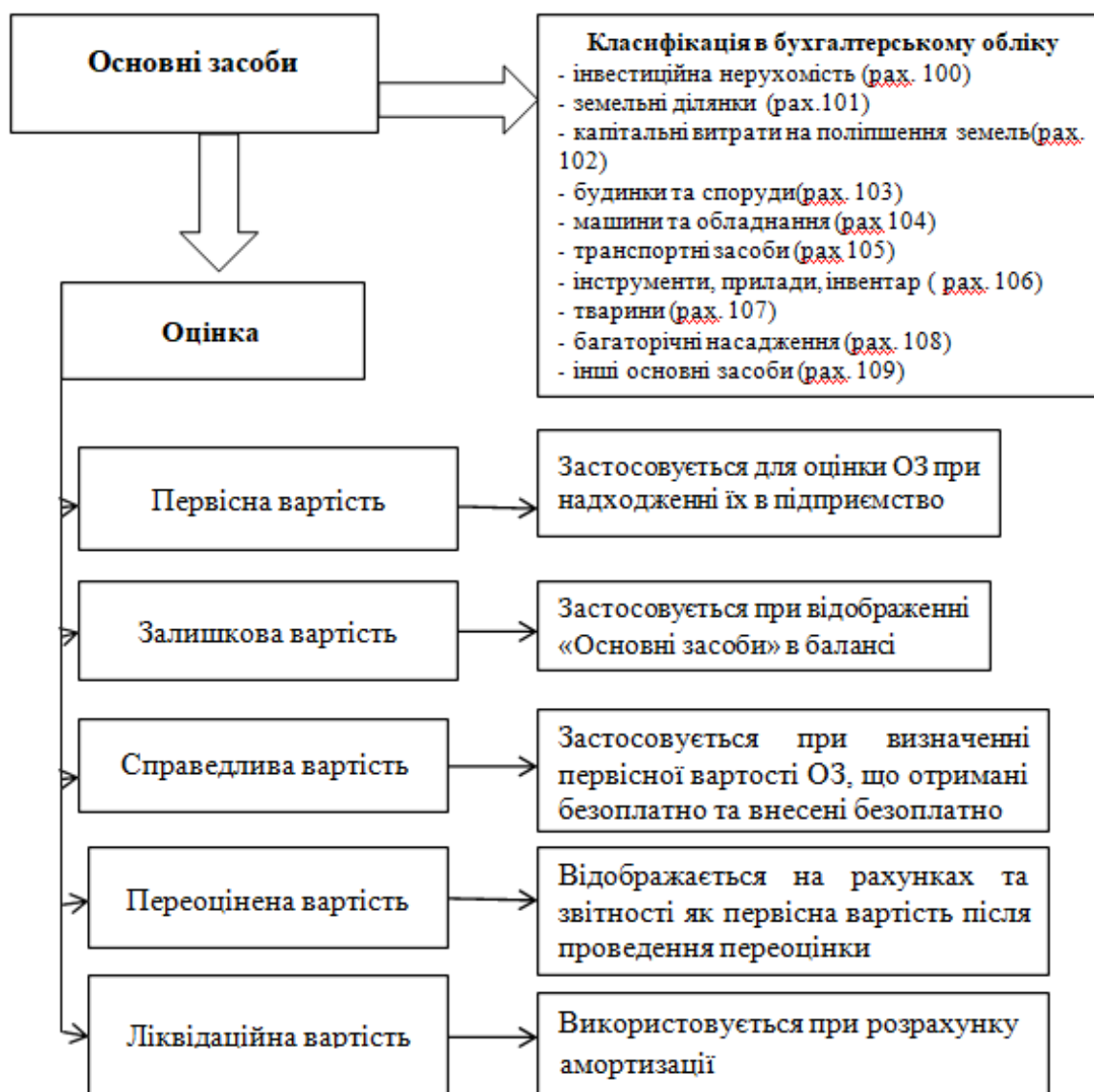


Рис. 1.10. Класифікація та порядок проведення оцінки основних засобів

Основні засоби відображаються в балансі та звітності в грошовому вираженні, що дає можливість визначити їх загальний обсяг, структуру, амортизацію, зміни складу окремих груп з точки зору динаміки та ряду техніко-економічних показників. Облік залишку основних засобів формується із врахуванням таких операцій, як: поліпшення, переоцінка, запаси, амортизація.

Щодо порядку класифікації основних засобів відповідно для цілей фінансової звітності та управління ними, то використовуються класифікаційні ознаки, представлені на рис. 1.11.

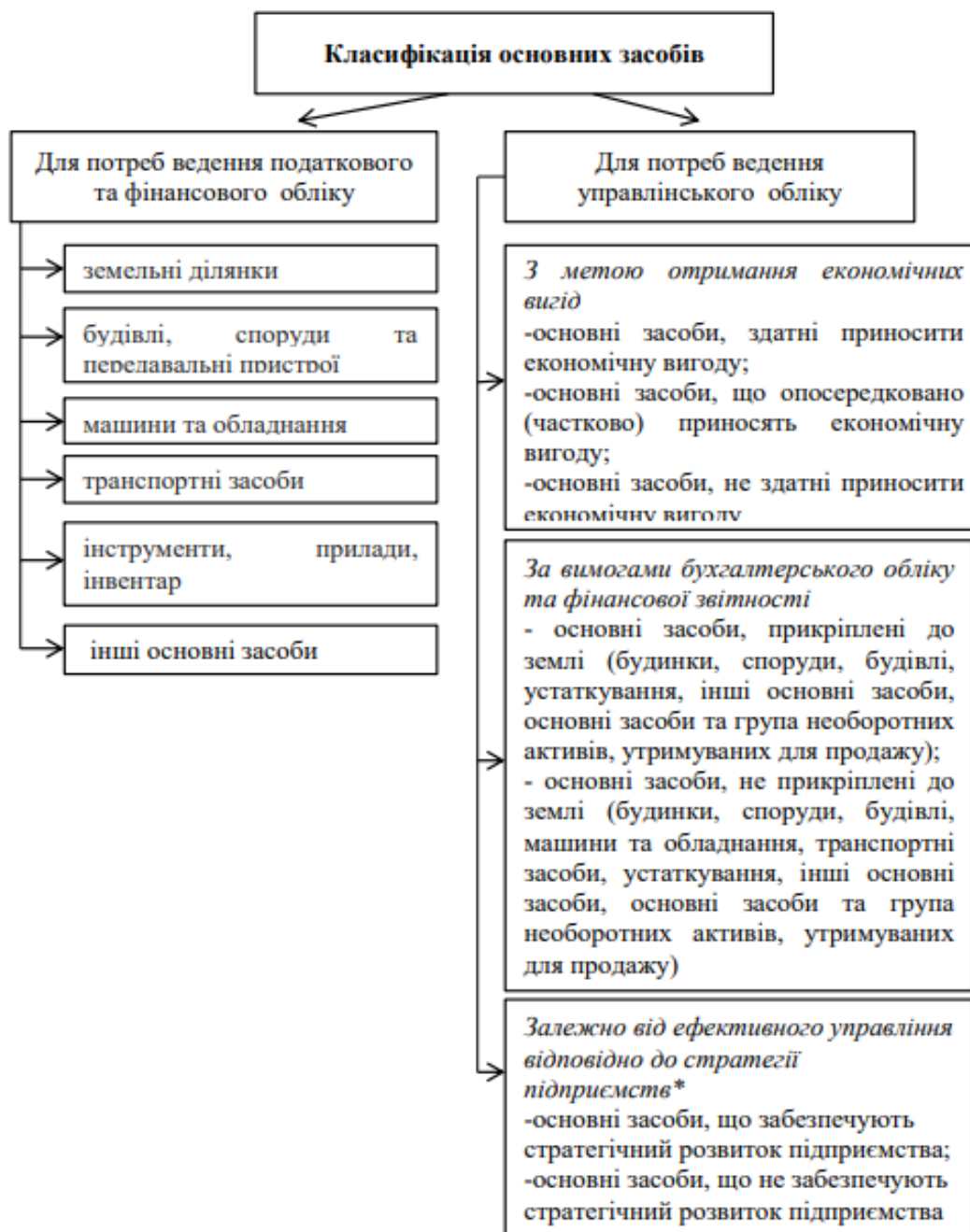


Рис. 1.11. Класифікація для потреб обліку основних засобів за ознаками

Використання такої класифікації дозволяє раціонально організувати аналітичний облік основних засобів, визначити термін корисного їх використання, своєчасно контролювати їх отримання, використання та списання.

Таким чином, економічна сутність дефініції "основних засобів" розкривається з різних позицій. Було встановлено, що дефініція "основні засоби" не була чітко розтлумачена в працях економістів.

Висновки до розділу 1

Протягом останніх років в Україні спостерігається динамічний розвиток будівельної галузі. Згідно з даними Держстату України, виробництво будівельної продукції в 2019 році становило 181,7 млрд. грн., що на 28,7% більше порівняно з 2018 роком і на 138,8 млрд.грн в порівнянні 2010-2019 років. Це обумовило позитивний вплив на зростання економіки та добробуту населення. Зростання будівельної активності відбувалося завдяки розширенню інвестиційних видатків підприємств на проведення будівельних робіт та покращенню умов ведення бізнесу.

Для подальшого дослідження стану галузі було вирішено конкретизувати увагу на одному із підприємств де основний вид економічної діяльності 23.63 "Виробництво бетонних розчинів, готових для використання". Цим підприємство виступило - ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН», яке є офіційний представник і постачальник продукції ТМ «Бетон від Ковальської».

На підставі аналізу факторів, які мають вплив на визначення трактування «основні засоби», було роз'яснено це визначення як: «основні засоби - це основні засоби, які придатні для використання в діяльності господарюючого суб'єкта чи установи (організації), які частково втрачають свою вартість, передають свій новостворений продукт, очікуваний більше 1 року (робочого циклу). Основні засоби складають матеріально-технічну основу будь-якого суб'єкта господарювання, включаючи будівельної галузі в цілому.

РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ НАЯВНОСТІ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Облікове забезпечення наявності і руху основних засобів

Будівельні підприємства ведуть бухгалтерський облік і складають відповідну звітність користуючись принципами і методами обліку, зафіксованими в обліковій політиці. Згідно з Наказом «Про облікову політику та організацію бухгалтерського обліку» № 01-од від 04 січня 2016 р. для цілей бухгалтерського обліку основні засоби в ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» класифікують за відповідними групами, які наведені на рис. 2.1.



Рис. 2.1. Складові основних засобів та субрахунки бухгалтерського обліку, де вони відображені [23]

Важливою складовою в організації бухгалтерського обліку є їх первинний облік, який є початковим етапом систематичного сприйняття та реєстрації окремих

операцій, що характеризують економічні процеси та явища, що відбуваються на підприємстві [11]. А первинні облікові документи як результат первинного обліку – запорука інформаційного забезпечення системи бухгалтерського обліку.

На стадії первинного обліку відомості про здійснені господарські операції реєструються в первинних документах. Первинні документи – письмові свідчення, які фіксують і підтверджують господарські операції, в тому числі розпорядження і дозвіл адміністрації (власника) на їх проведення [47].

Для різних господарських операцій з основними засобами існує свій набір ознак і показники документа, який повинен відповідати завданням обліку. Тобто, для окремих груп різних операцій заповнюються первинні документи з побудовою щодо форми і розміщення реквізитів, які відображаються в типових формах, виготовлених як форма бланків).

Отже, за допомогою первинних документів здійснюється зв'язок між господарськими процесами і системою бухгалтерського обліку в ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН». Первинна облікова документація щодо наявності, складу, руху та інших операцій, що відбуваються з основними засобами, затверджена наказом Мінстату України № 352 від 29.12.1995 року "Про затвердження типових форм первинного обліку" (Додаток А) [47].

При цьому в первинних документах з обліку основних засобів повинні відображатися необхідні показники для формування в бухгалтерському обліку з ними господарських операцій.

Предмет основних засобів (одиниця обліку) - це окремий компонент, який вважається повною структурою з усіма її коригуваннями відповідно до технічної документації або окремим структурним елементом, який виконує самостійні функції відповідно до паспорта чи іншої технічної, що мають загальний контроль за пристроєм та один фундамент для їх обслуговування, так що кожен об'єкт може виконувати свої функції, а складний - деякі працюють лише в композиції, а не окремо [35].

Інвентарний об'єкт основних засобів - це закінчена структура з усіма її пристосуваннями, або окремий, структурно відокремлений об'єкт, що виконує

незалежні функції, або окремий набір структурно пов'язаних елементів з однаковим або різним призначенням, які мають підтримуватися спільним контролем пристрої та один фундамент, в результаті чого кожен суб'єкт може виконувати функції, а комплекс - деякі працюють лише як частина, а не самостійно [35].

Для організації обліку та контролю збереження основних засобів в ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» кожному об'єкту основних засобів (об'єкту інвентаризації) присвоюється відповідний інвентарний номер, незалежно від того, знаходиться він в експлуатації, на складі чи на обслуговуванні, коли вони приймаються для розрахунку присвоюється відповідний інвентарний номер, який зберігається для предмета протягом усього періоду його роботи на підприємстві. Він включений до всіх основних документів та реєстрів, які оформляють наявність та переміщення об'єкта.

Облік основних засобів відображається в ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» в бухгалтерських реєстрах.

Всі основні документи, за якими виконуються операції з руху основних засобів, складаються та підписуються членами комітетів, призначених наказом (розпорядженням) керівника підприємства.

На основі проведеного дослідження ми пропонуємо формулювати інформацію про основні засоби в ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» у порядку, що стосується облікової політики, у переліку наступних компонентів (рис. 2.2).

Характеристика компонентів, які повинні бути відображені в обліковій політиці ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» щодо стосуються основних засобів наведені в Додатку Б.

Основний недолік типової документації з обліку основних засобів в Україні - це застарівання її змісту та реквізитів, яке суперечить спробам влади приблизити українські стандарти до міжнародних. Ця сфера якщо зазнає, то лише несуттєвої реформації, залишаючи незмінною сутність проблеми.

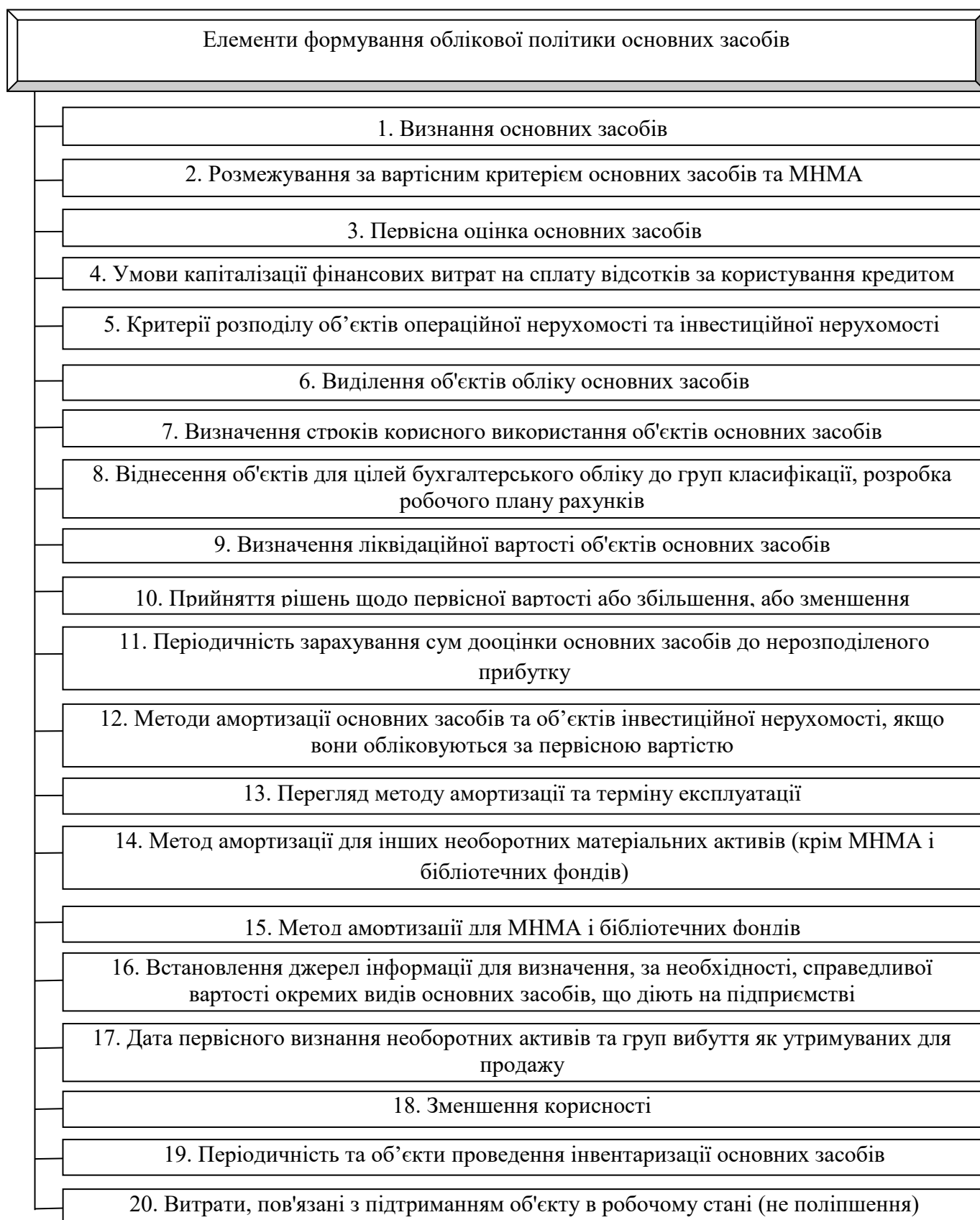


Рис. 2.2. Компоненти інформації про основні засоби для відображення в Наказі про облікову політику у ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН»

Сформовані на основі [38]

Перевіряючи продаж основних засобів, визначають економічну доцільність цих видів діяльності, з'ясовують, за якою ціною реалізовані основні засоби, уважно вивчають документацію щодо здійснення продажу основних засобів, при необхідності перехресно перевіряють покупців.

Перевіряючи правильність амортизації, звертають увагу про наступне:

- предметом амортизації є основні засоби (крім землі);

- знецінення проводиться протягом строку корисного використання об'єкта, визначеного підприємством;

- амортизація основних засобів (крім основних фондів) розраховується за допомогою таких методів: прямолінійний; зниження залишкової вартості; прискорене зменшення залишкової вартості; всього; виробництво (рис. 2.3). В ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» використовується прямолінійний метод нарахування амортизації основних засобів;



Рис. 2.3. Методи нарахування амортизації основних засобів згідно з ПКУ [43]

- стандарти та методи, визначені в податкових нормах;
- метод амортизації компанія обирає самостійно;
- амортизація проводиться щомісяця. Сезонні компанії характер виробництва щорічна сума амортизації, нарахована протягом періоду компанії у звітному році;
- сума нарахованої амортизації на всіх підприємствах відображає збільшення суми витрат підприємства (амортизація основних фондів).

З метою врегулювання та узагальнення інформації про амортизаційні відрахування у звітному періоді, списання внаслідок знецінення (амортизації) та суми накопиченої амортизації основних засобів, нематеріальних активів, що підлягають амортизації, призначено на рахунок 13 «Знос (амортизація) необоротних активів». Залежно від виду основних засобів, на рахунку 13 «Знос (амортизація) необоротних активів» доступні такі субрахунки [23]:

- 131 "Знос основних засобів";
- 132 "Знос інших необоротних матеріальних активів";
- 133 "Накопичена амортизація нематеріальних активів";
- 134 "Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів";
- 135 "Знос інвестиційної нерухомості".

Кредит на рахунку 13 " Знос необоротних матеріальних активів " відображає амортизацію, тобто її нарахування та індексацію зносу (накопиченої амортизації) основних засобів, дебет - зменшення суми накопиченої амортизації.

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо застосування регістрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств для контролю за правильністю бухгалтерських записів за рахунками синтетичного і аналітичного обліку складаються оборотні відомості щодо кожної групи субрахунків, які об'єднуються відповідним синтетичним рахунком. Підсумки оборотів і залишків кожного субрахунку оборотних відомостей звіряються з підсумками оборотів і залишків даних відповідних синтетичних рахунків книги Журнал-головна [36].

Отримання актуальної, повної та точної інформації про господарські операції, які здійснюються на підприємстві, має важливе значення при управлінні

виробничим процесом. А ключовим джерелом такої інформації є документація про господарські операції. Раціональна та належна первинна організація бухгалтерського обліку, яка має забезпечити повне записування всіх економічних фактів та гарантувати юридичне підтвердження точності відображуваних даних, є основною умовою успішного управління бізнесом.

Основні бухгалтерські документи де відображається рух основних засобів повинні містити показники, необхідні для відображення в обліку з ними господарських операцій.

Для організації обліку та контролю за поведінкою кожному основному засобу (об'єкта інвентаризації) незалежно від того, чи він перебуває в експлуатації, на складі чи на технічному обслуговуванні, після врахування присвоюється відповідний інвентарний номер, який зберігається для об'єкта протягом усієї його експлуатації в компанії. Він розміщується у всіх основних документах та реєстрах, які фіксують наявність та рух об'єкта.

Усі основні документи, які видаються в рамках операції руху основних фондів, готуються та підписуються членами комісії, призначеними на підставі розпорядження (розпорядження) керівника підприємства.

Отже, однією з умов успішного існування підприємства є наявність найсучасніших основних засобів та їх раціональне використання при здійсненні господарської діяльності. Тому, виділимо важливу частину облікового процесу основних засобів - здійснення контрольної функції за їх рухом.

2.2. Контроль за наявністю і рухом основних засобів на підприємстві

Ефективне функціонування суб'єктів господарювання в умовах ринкової економіки можливо завдяки стійкому використанню всіх видів ресурсів. Інтенсифікація виробництва та збільшення його обсягу забезпечується насамперед за рахунок підвищення рівня екстенсивного та інтенсивного використання основних засобів, тобто засобів праці.

Для ведення виробничої діяльності підприємству потрібні основні засоби, які в сукупності формують виробничо-технічну базу і визначають виробничу ціль економіки. Саме розмір накопичених основних засобів дає основу для оцінки розміру підприємства, його можливостей та перспектив розвитку.

Ефективність управління значною мірою залежить від раціональної організації контролю основних засобів на підприємстві.

Контроль – це процес, спрямований на досягнення стратегічних довгострокових цілей підприємства, що і є результатом дій керівництва з планування, організації, моніторингу діяльності підприємства в цілому, та його окремих підрозділів [4].

Система контролю є своєрідним джерелом інформаційного забезпечення управління підприємством, що в свою чергу дозволяє запобігати порушенням законодавства, необґрунтованому використанню та зловживанню виробничими ресурсами, недотриманню запланованих виробничо-економічних планів підприємства. Контроль спрямований на збереження грошових та матеріальних цінностей, підвищення ефективності управління, відповідність системи контролю вимогам законодавчих та нормативних актів та стандартів, зменшення витрат на зовнішній аудит.

Контроль - прерогатива керівника підприємства. Такий важіль управління, як контроль на підприємстві, відомий давно, але керівництво компаній, як правило, не використовує своїх можливостей і не приділяє належної уваги його якості, ставить цілі найбільш ефективно.

Однією з головних умов підвищення продуктивності праці та зниження собівартості продукції є раціональність та ефективність використання основних засобів, що також зменшує необхідність впровадження нових виробничих потужностей для даного обсягу виробництва, а значить, економії капітальних витрат.

Основні засоби є одним з найважливіших об'єктів фінансового обліку, займаючи значну частку в загальній сумі активів підприємства, тому існує необхідність контролю за їх рухом, організації синтетичного та аналітичного обліку,

визначення амортизації (зносу), ремонту, модернізації, оновлення застарілих та технічно недосконалих об'єктів [15].

Основними елементами контролю операції використання основних фондів для забезпечення його ефективного функціонування є: об'єкти контролю; предмети інспекції; контролювати джерела інформації; прийоми та методи контролю.

Метою контролю операцій з основними засобами є встановлення достовірності даних бухгалтерського обліку та звітування про наявність, стан та рух основних засобів, забезпечення їх безпеки та ефективного використання [5, с. 1]. 158].

Завдання контролю досягається вирішенням проблем, зазначених на рис. 2.4 [4].

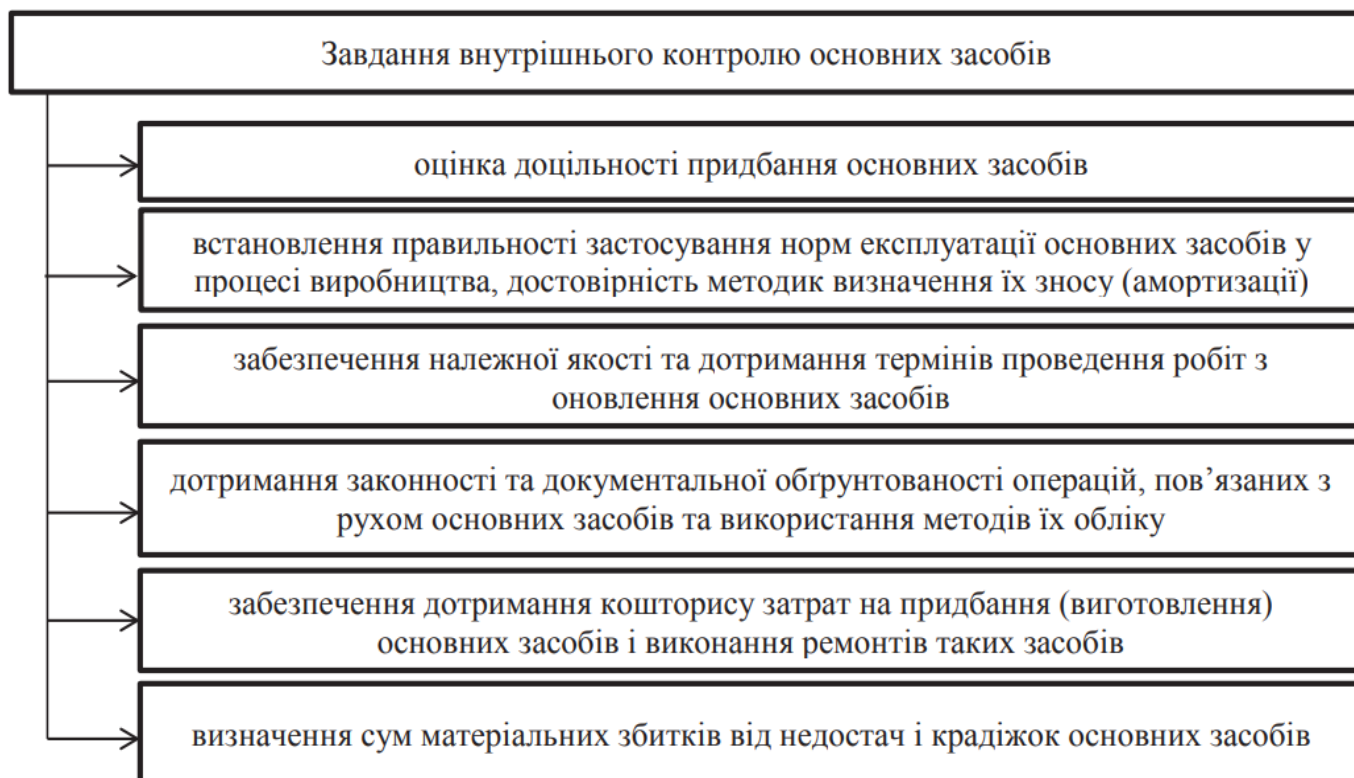


Рис. 2.4. Завдання контролю основних засобів

Предметом контролю основних засобів є: обслуговування власних та орендованих основних засобів; стан технічної та експлуатаційної дисципліни при операціях з основними засобами; стан бухгалтерського обліку та звітності про придбання, передачу та використання основних засобів [14].

Основними завданнями контролю основних засобів, на думку Дікань Л. В., є:

- визначення розміру матеріальної шкоди внаслідок нестачі та розкрадання основних засобів;
- аналіз можливості придбання основних засобів;
- визначення правильного застосування стандартів експлуатації активів;
- дотримання законності та документування операцій, пов'язаних з рухом основних засобів та використанням методів бухгалтерського обліку;
- правильність достовірного розрахунку амортизаційних відрахувань та визначення збитків внаслідок знецінення основних засобів [16].

Основними джерелами інформації для аудиту основних засобів є:

- інформація про договори купівлі-продажу об'єктів, контракти на виконання інвестицій, архітектурно-технічні паспорти, розрахунки кошторису, файли передачі, файли списання, інвентарні картки (книги, інформація), розрахунки амортизації;
- записи в бухгалтерських книгах на рахунках: 10 "Основні засоби", 13 "Знос (амортизація) основних засобів", 15 "Капітальні інвестиції", журнал 4, аналітична бухгалтерська інформація – Відомість № 4.1, 4.2, 4.3;
- Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ф. № 1) [36];
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (ф. № 2) [36];
- Звіт про власний капітал (ф. № 4) [36];
- Примітки до річної фінансової звітності (ф. № 5) [36].

Перевірка проводиться працівниками компанії, тому, визначаючи предмет контролю, слід враховувати наступне: суб'єкт господарювання повинен мати право вживати заходів перевірки; об'єкт перевірки повинен мати відповідну кваліфікацію, що дозволяє належну перевірку; відповідальність суб'єкта господарювання за проведення контрольних заходів повинна бути задокументована, що передбачає відповідальність за результати контролю; якщо суб'єкт контролю, крім контролю, виконує інші функції, то як керовані об'єкти його слід доручити об'єктам, що перебувають у сфері діяльності суб'єкта господарювання [5, с. 158].

Контроль за основними засобами забезпечується поєднанням різноманітних методів, прийомів та методів його здійснення. Таким чином, існує три основні групи методів і прийомів контролю:

- методи контролю документів;
- фактичні методи контролю;
- розрахунки та аналітичні методи контролю.

На основі досліджень та узагальнень, ми встановили, що в процесі контролю основних засобів підприємства можна виділити шість основних етапів, які представлені на рис. 2.5 [4].

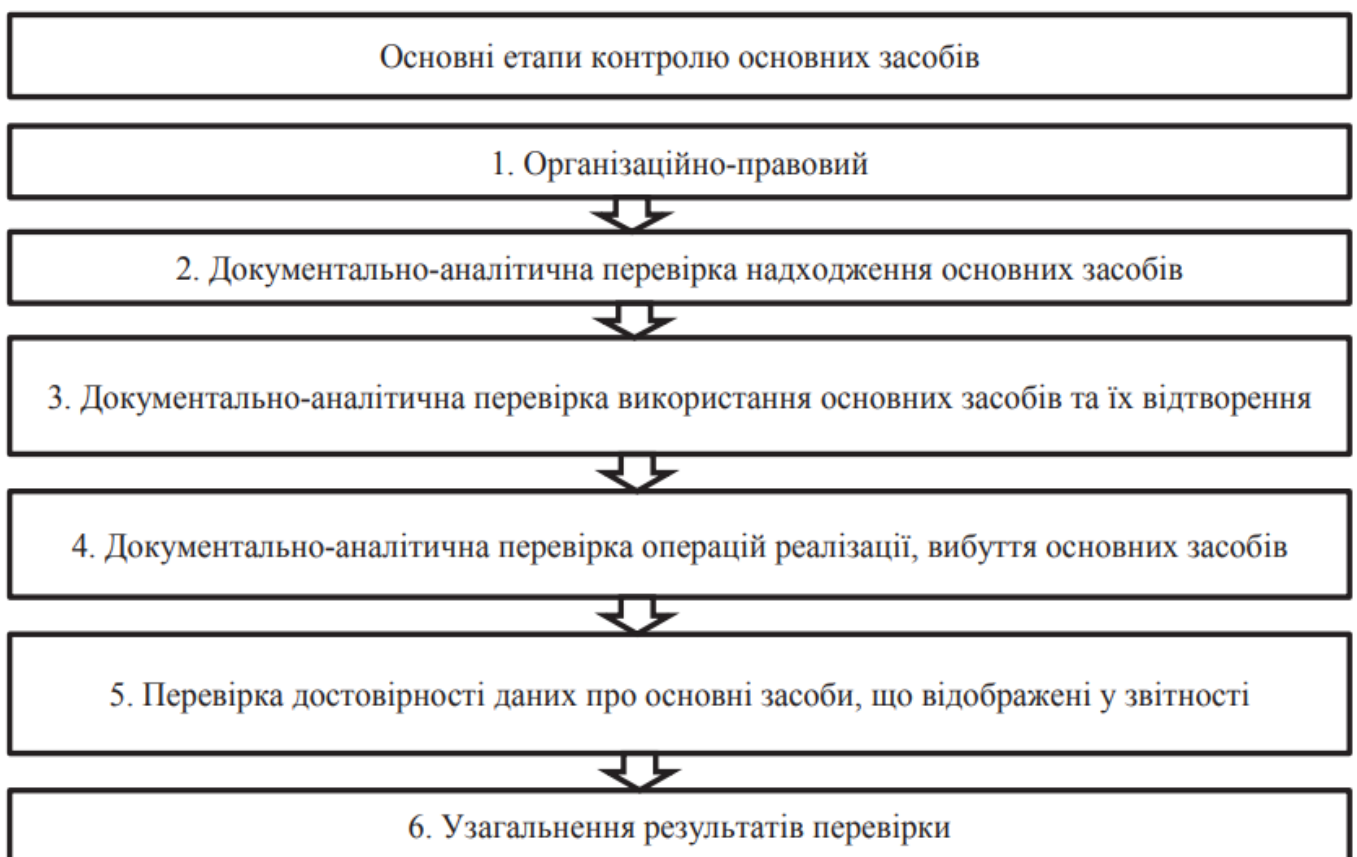


Рис. 2.5. Етапи контролю основних засобів

До основних елементів контролю діяльності з використанням основних засобів належать об'єкт та об'єкт контролю, методи та засоби контролю і, звичайно, джерела інформації. Відповідно до завдань вибирається об'єкт, визначається предмет та джерела інформації, що перевіряються.

Контроль за основними засобами забезпечується низкою різних методів, прийомів та методів його здійснення. Існує основні три групи техніки контролю (табл. 2.1) [26, 4].

Таблиця 2.1

Прийоми контролю основних засобів та їх зміст

Назва прийому	Зміст прийому
Документальний контроль	Перевірка та звіряння зустрічних документів, пов'язаних з рухом та станом ОЗ на підприємстві
Фактичний контроль	Обстеження, огляд та інвентаризація основних засобів, фактичний перерахунок в місцях зберігання і експлуатації ОЗ
Розрахунково-аналітичний контроль	Використання для здійснення контролю комп'ютерних програм, таких як MS Excel, MS Word та MS Access.

Перш за все, здійснення контролю розпочинається з вивчення облікової політики та організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Наступним кроком є проведення інвентаризації вибіркової (якщо основних засобів багато) або документальної перевірки (у випадку невеликого обсягу основних засобів). Після цього детально перевіряють дані фінансової звітності з відображення інформації про наявність та рух основних засобів.

Контроль фокусується на надходженні, переміщенні на підприємстві та вибутті основних фондів, зокрема, процесі амортизації та переоцінки. Також необхідно виявити та перевірити матеріально відповідальних осіб, яким доручено та відповідають за стан основних засобів, наявність укладених з ними договорів матеріальної відповідальності, перевірити періодичність запасів відповідно до чинного законодавства.

До того ж, управління підприємства повинно створити всі необхідно важливі умови для правильної та неупередженої організації бухгалтерського обліку, забезпечити своєчасне виконання структурним підрозділами і службами та співробітниками підприємства обов'язків та вимог головного бухгалтера з питань оформлення та подання до бухгалтерії необхідних для звітності документів, детальних звітів та кошторисів .

Для того, щоб знати реальний фізичний стан основних засобів, потрібно проаналізувати стан та взаємозалік розрахунків з дебіторами і кредиторами,

перевірити дотримання правил зберігання і використання матеріальних цінностей на певну дату на Виробничому підрозділі проводять інвентаризацію.

З метою проведення інвентаризаційної перевірки наказом керівника створюється робоча інвентаризаційна комісія.

На підприємстві, перед процедурою інвентаризації всі матеріально-відповідальні особи повинні сформулювати звіт про здійснення останніх проведених операцій, що відображають їх у регістрах обліку і разом з описом документів під розписку здати до бухгалтерії.

Сформована на ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» інвентаризаційна комісія відповідає за ефективне здійснення інвентаризації основних засобів і на основі отриманих матеріалів складає інвентаризаційний опис наявних основних засобів, порівняльну відомість результатів інвентаризації основних засобів та загальний протокол інвентаризаційної комісії.

Наявність на підприємстві основних засобів підтверджується проведеним оглядом і арифметичним підрахунком. Описи ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» містять дані про фактичну наявність основних засобів, що відображають повне найменування, кількість та вартість об'єктів. Після завершення створення інвентаризації основних засобів певним чином, вона направляється на перевірку до бухгалтерії, де буде створена порівняльна відомість результатів інвентаризації основних засобів.

Використовується порівняльний підсумок результатів інвентаризації для відображення та обговорення здійсненої інвентаризації, тобто її результатів. Володіючи даними інвентаризаційного опису основних засобів щодо розбіжностей, що виникли між фактичними показниками та фактичними даними бухгалтерського обліку, будуть висвітлені у стовпці «Результати інвентаризації».

Тому підприємства, що мають основні засоби, повинні прагнути не лише модернізувати їх, а й максимально ефективно використовувати та контролювати їх використання. Щоб уникнути незаконної діяльності та якомога точніше виявити помилки, необхідно посилити контроль та підзвітність посадових осіб за

запобігання порушенням в обліку основних засобів відповідно до їх фактичної оцінки.

Висновки до розділу 2

ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» веде бухгалтерський облік і складають відповідну звітність користуючись принципами і методами обліку, зафіксованими в обліковій політиці. В ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» затверджено Наказ «Про облікову політику та організацію бухгалтерського обліку» № 01-од від 04 січня 2016 р. де виділено відповідними групами основних засобів для цілей бухгалтерського обліку.

Важливою складовою в організації бухгалтерського обліку є їх первинний облік, який є початковим етапом систематичного сприйняття та реєстрації окремих операцій, що характеризують економічні процеси та явища, що відбуваються на підприємстві.

Для контролю правильності бухгалтерської кореспонденції на рахунках синтетичного та аналітичного обліку складаються оборотні відомості по кожній групі субрахунків, які об'єднуються відповідним синтетичним рахунком. Результати обороту та залишків коштів на кожному поточному інформаційному субрахунку порівнюються з результатами обороту та залишків на відповідних синтетичних рахунках книги Журнал-головна. Основними елементами контролю роботи основних засобів з метою забезпечення його ефективного функціонування є: об'єкти управління; елементи перевірки; контролювати джерела інформації; прийоми та методи контролю.

Контроль фокусується на надходженні, переміщенні на підприємстві та вибутті основних засобів, зокрема, процесі амортизації та переоцінки. Також необхідно виявити та перевірити матеріально відповідальних осіб, яким доручено та відповідають за стан основних засобів, наявність укладених з ними договорів матеріальної відповідальності, перевірити періодичність запасів відповідно до чинного законодавства.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗА НАЯВНІСТЮ ТА ВИКОРИСТАННЯМ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

3.1. Удосконалення облікового процесу за наявністю та використанням основних засобів підприємства

Несвоєчасність подання релевантної інформації, неналежна аналітична обробка щодо фактичного здійснення операцій з певного етапу експлуатації основних засобів, знижують рівень достовірності даних. Це створює перешкоди в прийнятті успішних рішень керівництвом для продовження здійснення тривалої діяльності.

Під час формування облікової інформації щодо обліку основних засобів здійснюється значний цикл переміщення з часу надходження об'єкту та формуванням графіку документообігу.

Але підвищується ризик невідповідності і неточності у великому масиві документів. У свою чергу, виявлений недолік викликає складність в діяльності ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» та прийнятті відповідних рішень.

Для впровадження подальшої оптимізації порядку документування облікових процесів основних засобів можна відобразити етапи руху на рівні підрозділів підприємства. Так, відбувається мінімізація витрат часу на формування документації.

Від правильного заповнення документів надходження об'єкту основних засобів залежить здійснення подальшого його документального оформлення й експлуатація на ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН».

В організації ведення бухгалтерського обліку основних засобів на будівельних підприємствах сьогодні існують певні недоліки, що негативно впливають на ефективність управління підприємством у цілому. Це стосується організаційної, технологічної та документальної частин, тому варто звернути увагу на поліпшення первинного обліку та удосконалення форм первинної документації.

Доцільно в окремі форми первинних документів і реєстри аналітичного обліку основних засобів увести додаткові показники, заповнення яких буде забезпечувати зростання рівня інформативності та достовірності цієї документації, посилення

контролю над ефективністю виконаних операцій та зменшення трудомісткості облікових робіт. Дані пропозиції для ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» відображено в рис. 3.1 та 3.2 [10].



Рис. 3.1. Пропозиції по внесенню змін у типову форму первинного документу «ОЗ-1 Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів»

Сформовано на основі джерела [10]

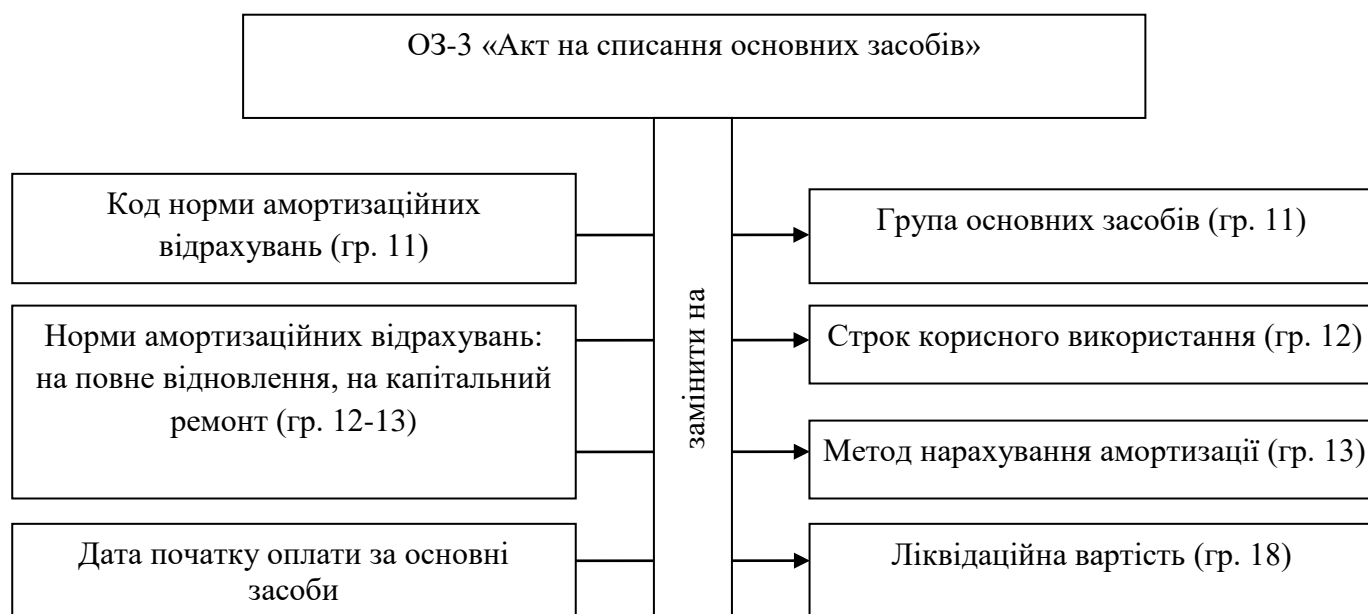


Рис. 3.1. Пропозиції по внесенню змін у типову форму первинного документу «ОЗ-3 «Акт на списання основних засобів»»

Сформовано на основі джерела [10]

Важливо зазначити, що чинні форми первинної документації для обліку основних засобів та описи інвентаризації дублюються. Порівнюючи форми ОЗ-6 "Інвентарна картка обліку основних засобів" та ОЗ-7 "Опис інвентарних карток з обліку основних засобів" з ОЗ-1 "Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів", можна констатувати, що відсутня не лише інформація про висновок комісії з її приймання, а й не відображаються підписи її членів. Однак процес складання акту та видача інвентарних карток свідчить про позитивний висновок комісії, оскільки якщо об'єкт не відповідає технічним умовам, інвентаризаційна картка не відкривається, тому, якщо ви доповнюєте інвентарну картку підписами члени комісії, ви можете значно скоротити Акт внутрішнього переміщення основних засобів. Додавання інвентарної картки з підписами комісії за введення основних засобів після реконструкції, реконструкції, модернізації, а також графа, що відображає зміни після таких операцій, дозволяє зменшити форму ОЗ-3.

Крім того, основна бухгалтерська інформація щодо наявності, руху, капітального ремонту та інших операцій з основними засобами відображається у численних спеціалізованих регістрах, постійні дані яких ідентичні. Це не впливає на якість бухгалтерського обліку в ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН», збільшує складність обробки та відображення інформації, створює певні труднощі при створенні документообігу та забезпеченні необхідних типів бланків.

Ми погоджуємось з думкою Т.С. Муріна, що вводячи ряд модифікацій, можна отримати компактну структуру майже універсальної форми, наприклад, «Інвентарна картка - акт розрахунку з основними засобами», що не тільки зменшить складність обліку та зменшить оформлення документів, але також посилити контроль за рахунок підвищення рівня інформації та читабельності документів» [34, с. 389].

Для усунення існуючих проблем контролю основних засобів та підвищення їх ефективності доцільно було б провести внутрішню перевірку основних засобів спеціально уповноваженою особою, яка, на відміну від аудитора, знала б не лише бухгалтерський облік та фінансову звітність, але також економічні закони та повноваження.

У свою чергу спеціально уповноважена особа надасть огляд того, як підтвердити бухгалтерський облік або скасувати результати діяльності компанії. Під час такої перевірки необхідно в ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» вирішити такі завдання, як:

- перевірка стану бухгалтерського обліку, наявності складської ефективності основних засобів;
- визначення дійсності правильності оформлення акту надходження та вибуття;
- перевірка точності розрахунку амортизації та врегулювання витрат на ремонт основних засобів;
- перевірка законності продажу основних засобів;
- перевірка своєчасності та правильності віднесення результатів ліквідації до фінансово-господарської діяльності підприємства;
- перевірка правильності віднесення суми дооцінки на рахунки бухгалтерського обліку.

3.2. Модель процесу контролю за наявністю та використання основних засобів підприємства

Основні засоби суттєво впливають на діяльність ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» в цілому, тому контроль за станом їх збереження, наявності й ефективності використання повинен бути ретельним, повним, достовірним, обґрунтованим та відповідати принципам чинного законодавства [36]. Однак на практиці керівництво вітчизняних підприємств не завжди приділяє належну увагу ролі контролю за станом, рухом і використанням основних засобів, що має негативні наслідки для фінансово-господарської діяльності. Ефективна політика контролю та низка заходів, спрямованих на покращення здійснення процесу контролю надасть змогу здійснити інновації в організації та методиці контролю основних засобів,

підвищити інформативність та спрогнозувати ефективність використання засобів на підприємстві.

Будь-яке підприємство повинно здійснювати контроль за наявністю, рухом, збереженням і ефективністю використання на підприємстві основних засобів. Як, уже згадувалось в роботі то на досліджуваному підприємстві присутній контроль керівних органів та контроль, який обмежується інвентаризацією.

Ми вважаємо за доцільне запровадження служби внутрішнього контролю на підприємстві, яка буде здійснювати безпосередній контроль, інформувати керівників підрозділів та служб про управлінські рішення, визначати резерви ефективності, консультувати, виявляти недоліки у відділі оперативного контролю та сприяти їх своєчасному усуненню, розробці плану та програми контролю, розробка планів післяконтрольних перевірок для усунення раніше виявлених недоліків та перевірка їх виконання з урахуванням порушень працівниками чинних нормативних актів, нормативних документів: рекомендування керівнику ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» вжити заходів щодо запобігання діям, які можуть призвести до порушення чинного законодавства, інших чинних норм та задокументувати кожен факт перевірки.

Запропонована модель проведення контролю основних засобів для підприємства наведена на рис. 3.2 [13;57].

На кінцеві результати проведеного на підприємстві контролю впливають внутрішні та зовнішні фактори, а також результат залежить від правильного вибору одного чи декількох методичних прийомів для здійснення внутрішнього контролю.

Здійснення аналізу, як одного з ключових етапів контролю основних засобів включає управлінський аналіз, фінансовий аналіз, стратегічний управлінський аналіз основних засобів та формування зведеної аналітичної інформації про основні засоби. Для формування більш детальної інформації в обліково-аналітичному забезпеченні управління основними засобами, крім використання тверджень фінансового аналізу потрібно брати до уваги робочі аспекти управлінського аналізу [13].

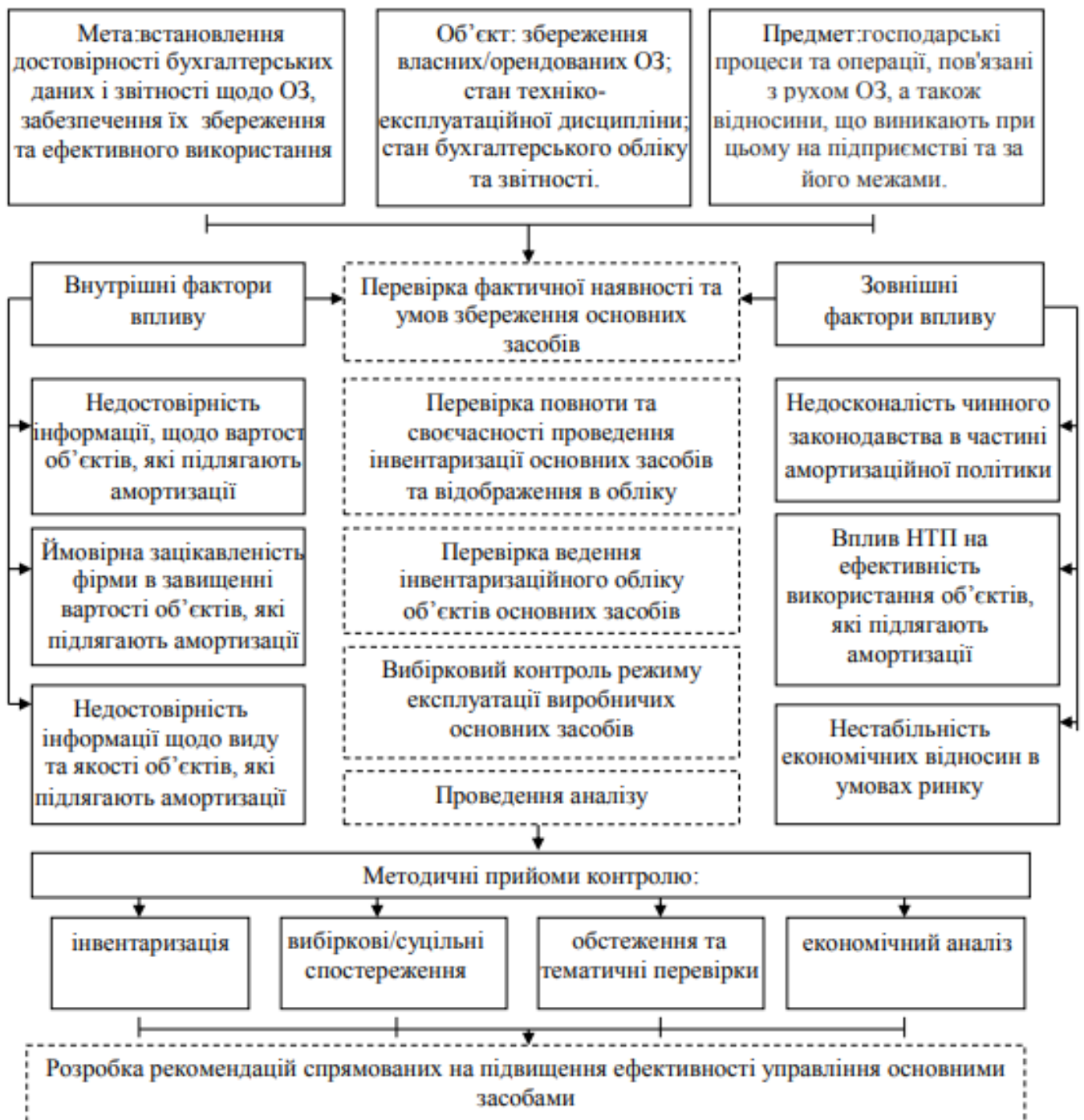


Рис. 3.2. Запропонована модель проведення контролю основних засобів на підприємстві

Тим самим, система внутрішнього контролю має забезпечити послідовну та ефективну роботу підприємства, своєчасне відображення господарських операцій та їх повне висвітлення у бухгалтерському обліку.

Якщо внаслідок здійснених процедур система контролю виявиться неефективною, то відповідні особи мають встановити причини чому саме

неефективна, ввести в дію рекомендації з усунення причин та донести це до відома всіх працівників, які здійснюють відповідний контроль (рис. 3.3) [20].

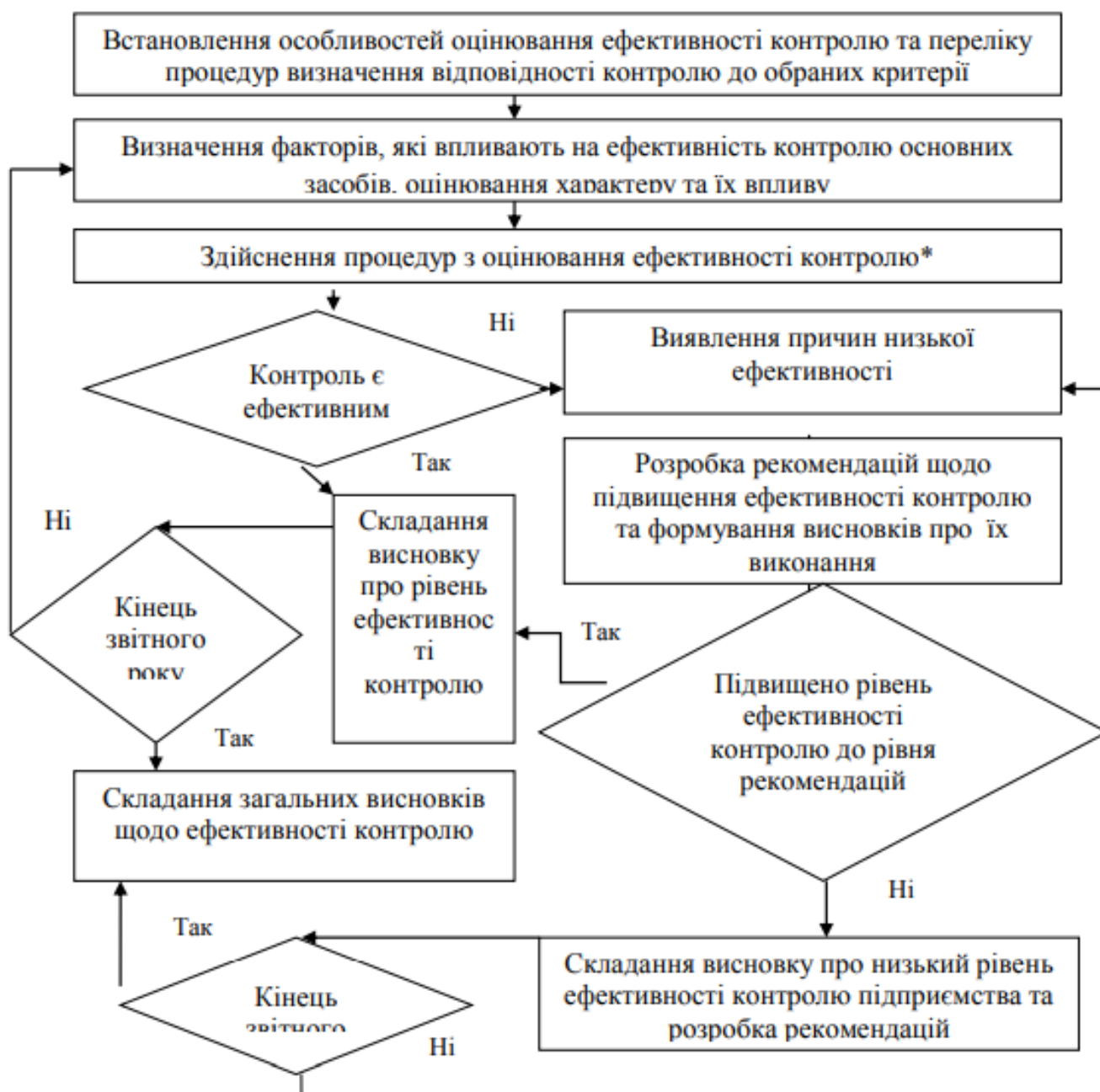


Рис. 3.3. Запропонований тест оцінювання ефективності системи внутрішнього контролю основних засобів

Керівництво повинно скласти «Висновок щодо ефективності системи внутрішнього контролю основних засобів підприємства», який містить інформацію

про низький чи достатній рівень ефективності системи внутрішнього контролю основних засобів.

Бухгалтери мають змогу сформувати правильну та неупереджену інформаційну базу для того щоб прийняти ефективне управлінське тактичне чи стратегічне рішення пов'язане з використанням основних засобів.

Отже, від правильної сформованої методики алгоритму контролю основних засобів та його своєчасного проведення на ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» залежить ефективність обліково-контрольного забезпечення управління необоротними активами в цілому, що в свою чергу забезпечить ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» достатньою, цінною релевантною та актуальною інформацією про стан основних засобів.

Висновки до розділу 3

В організації ведення бухгалтерського обліку основних засобів на будівельних підприємствах сьогодні існують певні недоліки, що негативно впливають на ефективність управління підприємством у цілому. Це стосується організаційної, технологічної та документальної частин, тому варто звернути увагу на поліпшення первинного обліку та удосконалення форм первинної документації. Доцільно в окремі форми первинних документів і реєстри аналітичного обліку основних засобів увести додаткові показники, заповнення яких буде забезпечувати зростання рівня інформативності та достовірності цієї документації, посилення контролю над ефективністю виконаних операцій та зменшення трудомісткості облікових робіт.

Основні засоби в цілому суттєво впливають на діяльність ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН», тому для збереження їх стану, наявності й ефективності при здійсненні господарської діяльності потребують контролю, який повинен бути ретельним, повним, достовірним, обґрунтованим та відповідати чинному законодавству. Нами запропоновано модель проведення контролю основних засобів для підприємства, в якій відображено, що на кінцеві результати проведеного на

підприємстві контролю впливають внутрішні та зовнішні фактори, а також результат залежить від правильного вибору одного чи декількох методичних прийомів для здійснення внутрішнього контролю. Крім того, керівництво повинно скласти «Висновок щодо ефективності системи внутрішнього контролю основних засобів підприємства», який містить інформацію про низький чи достатній рівень ефективності системи внутрішнього контролю основних засобів.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано комплексне вирішення науково-практичної проблеми щодо розвитку теоретичних та практичних положень організації обліку і контролю наявності та використання основних засобів на будівельному підприємстві. Найбільш вагомими результатами дослідження, які характеризують наукову новизну й особистий внесок автора, полягають в наступному:

1. Протягом останніх років в Україні спостерігається динамічний розвиток будівельної галузі. Згідно з даними Держстату України, виробництво будівельної продукції в 2019 році становило 181,7 млрд. грн., що на 28,7% більше порівняно з 2018 роком і на 138,8 млрд. грн в порівнянні 2010-2019 років. Це обумовило позитивний вплив на зростання економіки та добробуту населення. Зростання будівельної активності відбувалося завдяки розширенню інвестиційних видатків підприємств на проведення будівельних робіт та покращенню умов ведення бізнесу.

Для подальшого дослідження стану галузі було вирішено конкретизувати увагу на одному із підприємств де основний вид економічної діяльності 23.63 "Виробництво бетонних розчинів, готових для використання". Цим підприємство виступило - ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН», яке є офіційний представник і постачальник продукції ТМ «Бетон від Ковальської».

2. На підставі аналізу факторів, які мають вплив на визначення трактування «основні засоби», було роз'яснено це визначення як: «основні засоби - це основні засоби, які придатні для використання в діяльності господарюючого суб'єкта чи установи (організації), які частково втрачають свою вартість, передають свій новостворений продукт, очікуваний більше 1 року (робочого циклу). Основні засоби складають матеріально-технічну основу будь-якого суб'єкта господарювання, включаючи будівельної галузі в цілому.

3. ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» веде бухгалтерський облік і складають відповідну звітність користуючись принципами і методами обліку, зафіксованими в обліковій політиці. В ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН» затверджено Наказ «Про

облікову політику та організацію бухгалтерського обліку» № 01-од від 04 січня 2016 р. де виділено відповідними групами основних засобів для цілей бухгалтерського обліку.

Важливою складовою в організації бухгалтерського обліку є їх первинний облік, який є початковим етапом систематичного сприйняття та реєстрації окремих операцій, що характеризують економічні процеси та явища, що відбуваються на підприємстві.

4. В організації ведення бухгалтерського обліку основних засобів на будівельних підприємствах сьогодні існують певні недоліки, що негативно впливають на ефективність управління підприємством у цілому. Це стосується організаційної, технологічної та документальної частин, тому варто звернути увагу на поліпшення первинного обліку та удосконалення форм первинної документації. Доцільно в окремі форми первинних документів і реєстри аналітичного обліку основних засобів увести додаткові показники, заповнення яких буде забезпечувати зростання рівня інформативності та достовірності цієї документації, посилення контролю над ефективністю виконаних операцій та зменшення трудомісткості облікових робіт.

5. Для контролю правильності бухгалтерської кореспонденції на рахунках синтетичного та аналітичного обліку складаються оборотні відомості по кожній групі субрахунків, які об'єднуються відповідним синтетичним рахунком. Результати обороту та залишків коштів на кожному поточному інформаційному субрахунку порівнюються з результатами обороту та залишків на відповідних синтетичних рахунках книги Журнал-головна. Основними елементами контролю роботи основних засобів з метою забезпечення його ефективного функціонування є: об'єкти управління; елементи перевірки; контролювати джерела інформації; прийоми та методи контролю.

Контроль фокусується на надходженні, переміщенні на підприємстві та вибутті основних засобів, зокрема, процесі амортизації та переоцінки. Також необхідно виявити та перевірити матеріально відповідальних осіб, яким доручено та відповідають за стан основних засобів, наявність укладених з ними договорів

матеріальної відповідальності, перевірити періодичність запасів відповідно до чинного законодавства.

6. Основні засоби в цілому суттєво впливають на діяльність ТОВ «СТРОМАТ «СПЕЦБЕТОН», тому для збереження їх стану, наявності й ефективності при здійсненні господарської діяльності потребують контролю, який повинен бути ретельним, повним, достовірним, обґрунтованим та відповідати чинному законодавству. Нами запропоновано модель проведення контролю основних засобів для підприємства, в якій відображено, що на кінцеві результати проведеного на підприємстві контролю впливають внутрішні та зовнішні фактори, а також результат залежить від правильного вибору одного чи декількох методичних прийомів для здійснення внутрішнього контролю. Крім того, керівництво повинно складати «Висновок щодо ефективності системи внутрішнього контролю основних засобів підприємства», який містить інформацію про низький чи достатній рівень ефективності системи внутрішнього контролю основних засобів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабаєв Ю.А. Теорія бухгалтерського обліку: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2007. 692 с.
2. Бабяк Н.Д. Амортизаційна політика підприємства на сучасному етапі реформування економіки України. Теорія і практика перебудови економіки. 2001. С. 61–64.
3. Биба В., Гаташ В. Стан та перспективи розвитку будівельної галузі України. *Збірник наукових праць (галузеве машинобудування, будівництво)*. 2013. Вип. 4 (39). Т. 2 С. 3–9.
4. Бондаренко Н. М., Шачаніна Ю. К. Організація внутрішньогосподарського контролю використання основних засобів на вітчизняних підприємствах та шляхи його вдосконалення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2017. Вип. 23(3). С. 119-122.
5. Бондаренко Н.М., Бідняк К.І. Організація внутрішньогосподарського контролю використання основних засобів на підприємстві. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2015. Т. 20. Вип. 1/1. С. 157-160.
6. Борейко В. І., Притула М.Ю. Перспективи виробництва будівельних матеріалів в Україні. *Збірник наукових праць. Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природноресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції*. 2011. Випуск XVII, № 4. С. 64–71.
7. Босак А. О., Мустафаєва Л. А. Поточний стан та перспективи розвитку АПК України: пошук нових ринків збуту. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 24(1). С. 48-54.
8. Бутинець Ф.Ф. Аудит: підручник. Житомир: Рута, 2003. 680 с.
9. Вершиніна Д.М. Сучасний стан та аналіз трансформаційних процесів у будівельній галузі України. *Інфраструктура ринку*. Випуск 43. 2020. С. 49-53.

10. Власюк Т. М., Юзюк І. І. Основні засоби: організаційно-методичні аспекти формування облікової політики підприємства. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2014. № 2. С. 197-206

11. Грачова Р. Е. *Энциклопедия бухгалтерского учета*. К.: Галицкие контракты, 2004. 832 с.

12. Гречко С. М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та URL:<http://pbo.ztu.edu.ua/article/viewFile/46881/43697>

13. Гуля В.С. Особливості здійснення внутрішнього контролю використання основних засобів на підприємстві. *Вісник студентського наукового товариства «атра»*. 2015. № 22. С. 91-102.

14. Гуцаленко Л.В., М.М. Коцупатрий, У.О. Марчук *Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб.* К: «Центр учбової літератури». 2014. 496 с.

15. Даценко Г.В., Андрієць Т.В. Контроль основних засобів та шляхи його вдосконалення. *Економічні науки*. 2012. № 7. С. 27-29.

16. Дікань Л. В. Теоретичні засади фінансово-господарського контролю URL: <https://cutt.ly/WhJdzDB>

17. Дудко В., Краснова Т., Лаговський В. *Економіко-математичне моделювання: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.* Ірпінь: НУДПСУ, 2010. 448 с.

18. Євтушенко О.А. Теоретичні аспекти управління фінансовим забезпеченням відтворення основних засобів підприємства. *Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму*. 2013. № 1 (6). С. 124–128.

19. Єгарміна В. Внутрішній контроль: сучасність та перспективи. *Вісник податкової служби України*. 2009. № 21. С. 62-65.

20. Єршова Н.Ю. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами підприємств: стратегічний аспект. *Економка суспільство*. 2018. №14. С. 894–903.

21. Загородній А.Г. Вознюк Г.Л. *Фінансово-економічний словник*. Київ: Знання, 2007. 1072 с.

22. Занько Б. М. Стан та удосконалення обліку витрат на ремонти і поліпшення основних засобів. *Облік і фінанси*. 2014. № 4. С. 24-28.

23. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ М-ва фінансів України від 30.11.1999 № 291 URL: <http://www.minfin.gov.ua>

24. Калініченко Л.Л., Сидорова Ю.Р. Аналіз тенденцій розвитку будівельної галузі та будівельної продукції України. *«Молодий вчений»* № 4.4 (44.4). 2017. с. 64-68.

25. Колесник А. В., Бутенко О. П. Аналіз стану та тенденцій розвитку ринку будівельних матеріалів України. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. № 64. С. 141-151.

26. Контроль і ревізія основних засобів та нематеріальних активів. URL: <https://cutt.ly/OhJrN7X>

27. Кузнєцова О.М. Методика аудиту основних засобів. *Управління розвитком*. 2012. № 7 (128). С.111-113.

28. Лаговський В. В., Т. М. Паянок Моделювання динаміки розвитку будівельної галузі України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. URL:: <http://global-national.in.ua/issue-23-2018>

29. Латишева О. В., Сайко А. Д. Будівельна галузь України: сучасний стан та її роль у забезпеченні сталого розвитку національної економіки. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 2. С. 66-73

30. Матієшин М.М. Сутність обліково-аналітичного забезпечення процесу експлуатації основних засобів будівельних підприємств. *Держава та регіони*. 2014. № 3. С. 90–94.

31. Михайлов М. Г. Аналіз тенденцій оснащення матеріально-технічної бази аграрних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 9. С. 39-44.

32. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 16 «Основні засоби»: URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_014

33. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності: навч.-довідн. посібн. / [Ю.С. Цал-Цалко, Г.Г. Кірейцев, І.В. Луканьов та ін.]. – Житомир: ПП «Рута», 2011. 707 с.

34. Муріна Т.С. Шляхи ефективності використання основних засобів на промисловому підприємстві. *Держава та регіони*. 2007. № 6. С. 387–390.

35. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства України від 27.04.2000 № 92. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

36. Офіційний вебпортал Верховної ради України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

37. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

38. Облікова політика: навч. посіб. / Г.М. Давидов, В.М. Савченко, О.В. Пальчук. Кропивницький: ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. 362 с.

39. Перетяцько А. Перспективи розвитку житлового будівництва в Україні. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua>.

40. Петренко А.Я., Попова В.Д. Організація обліку основних засобів та шляхи її вдосконалення. *Економіка і суспільство*. 2018. № 18. С. 994-1001

41. Пиріжок Є. С., Кулікова Н. Т. Поняття "основні засоби" та канали їх вибуття на підприємстві. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2011. Вип. 2(20). С. 397-405.

42. Побережна Н. М., Яценко А. В. Спільне та відмінне в обліку основних засобів за МСБО 16 та П(С)БО 7. *Вісник Національного технічного університету "ХПИ". Сер. : Технічний прогрес та ефективність виробництва*. 2014. № 32. С. 110-113.

43. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>

44. Подолянчук О.А. Методика і аналіз аудиту обліку основних засобів. *Економічні науки*. 2012. № 4(70). С. 76–80

45. Потриваєва Н.В. Сучасні проблеми обліку основних засобів в системі діючого законодавства. *Інноваційна економіка*. 2014. № 3. С. 228–232.

46. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV URL: www.rada.gov.ua.

47. Про затвердження типових форм первинного обліку: Наказ Міністерства статистики України від 09.10.95 № 253 URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN691.html.

48. Рилєєв С. В., Скрипник Н. В. Основні засоби як облікова категорія: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Інноваційна економіка*. 2012. № 7. С. 259-262.

49. Романенко О. В., Алавердян Л. М. Огляд стану та оцінка потенціалу розвитку будівельної галузі України. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7770>

50. Свірідова С.С., Одуд К.С. Особливості інноваційних процесів будівельних підприємств. *ECONOMICS: time realities*, №4 (38), 2018, с. 68-75.

51. Святенко І.М. Формування облікової політики підприємства відносно обліку основних засобів. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2014. № 1. С. 143–147

52. Сич О. Проблеми та перспективи розвитку ринку житлового будівництва в Україні. *Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства*. 2015. № 54 (1163). С. 59–62.

53. Утенкова К. О. Облік основних засобів за національними і міжнародними стандартами. *Облік і фінанси*. 2014. № 2. С. 79-83.

54. Цал-Цалко Ю. С., Мороз Ю. Ю., Суліменко Л. А. Аудит: навч. посібник. Житомир: ПП “Рута”, 2012. 392 с.

55. Чабанюк О.М. Економічний зміст основних засобів як об’єкта обліку і контролю. *Науковий вісник НЛТУ України. Збірник науково-технічних праць*. 2013. Вип.23. 4. С. 292-296.

56. Юрків Д. І. Удосконалення документального оформлення обліку основних засобів. *Управління розвитком*. 2014. № 9. С. 105-107.

57. Ярош Ю.В., Овчарова Н.В. Загальні засади проведення внутрішнього контролю на підприємстві : *матеріали IV Всеукраїнської наук. практ. конф.*, 28 листопада 2018 року. м. Харків. 2018.

58. Doing Business. URL: <https://www.doingbusiness.org/en/reports/global-reports/doing-business-2020>

59. World Bank. 2020. Doing Business 2020. Washington, DC: World Bank. DOI:10.1596/978-1-4648-1440-2. License: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO.

ДОДАТКИ